

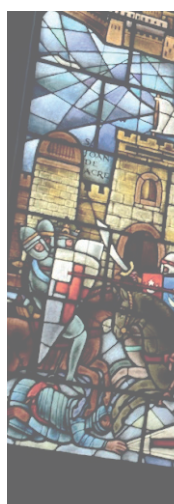

Maig 2026

Núm. 71

Index

Editorial	3
Preparant la XIII Diada Cultural.	
<i>Pere J. Amengual Bestard</i>	<i>4</i>
Crònica de la XIII Diada dels Amics del Seminari.	
<i>Pere J. Amengual Bestard</i>	<i>7</i>
El Franciscanisme a Mallorca, algunes notes en perspectiva històrica.	
<i>Pere Fullana Puigserver</i>	<i>11</i>
Anam fent camí.	
<i>Gabriel Ferrer Llabrés</i>	<i>16</i>
La connexió Gaudí-Mallorca.	
<i>Pere Fiol i Tornila</i>	<i>20</i>
Obres musicals	
<i>José Leoncio García Mallada</i>	<i>23</i>
Una estona amb la missionera franciscana Catalina Vallespir Llompart.	
<i>Jaume Gual i Mora</i>	<i>28</i>
Contant coverbos des de Felanitx. (Anam més enllà del cent).	
<i>Bartomeu Rosselló</i>	<i>33</i>
Crònica dels amics cantaires i caminants.	
<i>Pere J. Amengual Bestard</i>	<i>35</i>
Retalls.	
<i>Pere J. Amengual Bestard</i>	<i>39</i>
Més llibres.	
<i>Pere J. Amengual Bestard</i>	<i>43</i>
Trobada de condeixebles.	
<i>Jaume Gual i Mora</i>	<i>45</i>

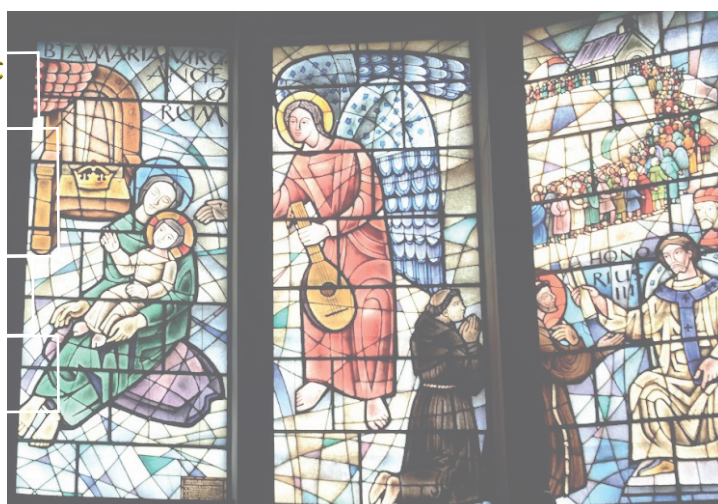
Coordinador emèrit
Jaume Sancho

Consell de redacció
Pere J. Amengual
Jaume Gual
Domingo Mateu

Disseny i edició
Macià Llabrés

Assessor lingüístic
Joan M. Màs

Enquadernació
Joan Bonet
Macià Llabrés

Editorial

Obriu la revista i entreneu al pinar de la Porciúncula on Pere J. Amengual escriu Preparant la Diada i la Crònica, donant-vos la benvinguda a la XIII Diada de Germanor que encetàrem a l'església de la Mare de Déu dels Àngels el passat trenta de maig,

Tendreu a la mà un resum de la xerrada que ens brindà sobre el Franciscanisme Pere Fullana, un savi, amic nostre. Moltes gràcies.

Anam fent camí, rere les passes de Gabriel Ferrer Llabrés, vos durà per caminols de paraules i viaranyes de gloses arreplegades del Pare Rafel Ginard T.O.R.

Haureu de fer una aturada, de la mà de Pere Fiol, davant la Seu. Feis-vos endins i veureu la Connexió Gaudí-Mallorca, en la celebració del centenari de la mort de l'il·lustre arquitecte.

Damunt un turonet d'arena, aixecau la vista entre els pins i sentireu la mar d'Obres musicals originals que Josep Ll. García Mallada posa a les mans dels Amics.

Jaume Gual vos espera a una clariana del bosc dialogant una estona amb Catalina Vallespir Llompart, missionera franciscana filla de la Misericòrdia al Perú.

Vius! que, pegant bots i fent cabrioles, vos surten a camí els coverbos de Felanitx, ja més enllà dels cent, que vos conta Bartomeu Rosselló.

La sendera dins el pinar vos durà a caminar amb els Amics cantaires i caminants, seguits de ben prop per la senyora Pontons. Vos ho conta Pere J. Amengual, qui també ha seleccionat els Retalls del nostre entorn i Més llibres.

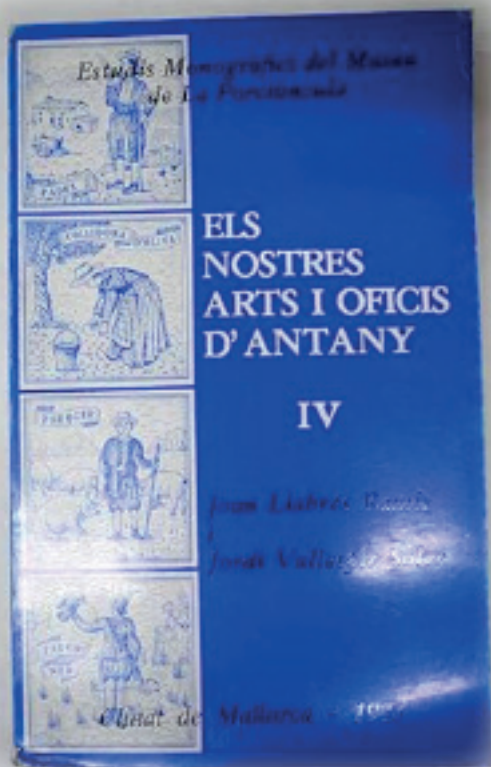
Jaume Gual vos conta la trobada de condeixebles a Porto Cristo. Els qui els coneixeu hi podreu veure una foto que vos omplirà de nostàlgia.

I ara llegiu. Mirau la portada i anau girant les planes que ha ordenat una vegada més en Macià. S'ha post el sol i aviat serà nit. Escoltau. Canta la Schola.

Vaig romandre gratament sorprès el propassat denou de febrer quan els integrants de la junta directiva dels Amics del Seminari aparcàrem els cotxes sota els pins que circumden l'edifici, com un oasi enmig dels establiments turístics de la zona. L'església de la Mare de Déu dels Àngels ens desitjà Pax et Bonum mentre arribàvem i entràvem a la recepció del Seminari dels frares franciscans. Una al·lota negra, esvelta com una palmera, ens donà la benvinguda i assabentà de la nostra arribada el pare Pere Ribot, responsable del Seminari, que ens rebé molt cordialment i ens arremolinà entorn d'una taula on esbrinàrem els diferents actes que omplirien la XIII Diada dels Amics del Seminari, amb tota mena de facilitats i ajut de la institució que dirigeix. Llavors ens convidà a visitar el museu i l'església, cosa que férem amb delit. I això és el que us volen transmetre aquests mots: la impressió agradabilíssima que ens va causar la passejada, visitant primer el museu i admirant, després, l'església.

Fent camí per les sales del museu em vaig topar amb la figura del pare Joan Llabrés i Ramis, fundador i primer director. El pare Joan Llabrés (1) nasqué a Lluçà a 1919. Ingressà a La Porciúncula a 1930. Vestí l'hàbit del Tercer Orde Religios de Sant Francesc a 1934 i fou ordenat sacerdot pel bisbe Pascual a Ciutadella el desembre de 1943. Durant més de cinquanta anys habità a la Porciúncula, on exercí de professor de llatí i de lingüística catalana, destacant ensems en l'ensenyament del dibuix i de la pintura i en la direcció espiritual dels joves estudiants. Fou rector del col·legi-seminari de Ntra. Senyora dels Àngels durant els períodes de 1958-1961 i 1961-1964. Home de sòlida vida espiritual i gran devot de Maria Santíssima obrí els ulls a l'eternitat, a la Porciúncula, el tres d'octubre de 1994, als setanta-cinc anys. Va ser un home que, dit per ell mateix, "amb la bullentor de la sang dins les venes, sentia la passió i l'amor per lo nostro, per les nostres arrels". Mogut per aquesta passió dedicà un bon raig de la seva vida a l'estudi i a la investigació de casa nostra, de la qual cosa en són viva expressió els escrits que publicà al llarg de la seva vida i, de manera especial, els llibres que va escriure juntament amb Jordi Vallespir i Soler sobre Els Nostres Arts i Oficis d'antany. Són set volums que, en fullejar-los, quedareu corpresos de l'acurada descripció que el pare Llabrés hi fa dels oficis i treballs d'una Mallorca que no tornarà,

publicats a Ciutat de Mallorca per Gràfiques Miramar a la col·lecció Estudis Monogràfics del Museu de la Porciúncula, entre 1980 i 1986. Com a fill del Poble de les Olles, em vaig deturar en el primer volum on el pare Llabrés descriu els Mestres del Fang terrissers, gerrers i ollers, entre els quals destaquen les ollereries i els ollers de Pòrtol, que jo vaig conèixer en vida abans que ventades dels temps enorreassin les ollereries ancestrals. Cobren vida a les pàgines del llibre els Siurells, amb el seu xiulet, que obraven siurellers i siurelleres, la més coneguda, Madò Bet des Siurells, i les gerretes brodades, una meravella que ja no es fa.

De la feinada que va fer el pare Llabrés n'és mostra el Museu de la Porciúncula, que va obrir a 1965. En la nostra passejada, vint mil peces d'arqueologia, etnologia i numismàtica ens veren passar lentament per

les seves estances. En el recorregut, vaig gaudir contemplant troballes arqueològiques, prehistòriques, dels romans, dels grecs, eines i atuells d'oficis antics i les mostres de ceràmica que el pare Llabrés va arreplegar al llarg de la vida i ara s'exposen en el Museu. Vaig romandre una estona llarga davant la vitrina que guarda una col·lecció magnífica de siurells donats al museu pel mestre Antoni Canyelles i la seva esposa Francesca Palou, la siurellera filla de Madò Bet i mare de na Coloma que ara segueix l'empremta familiar. Des d'aquestes planes no puc més que agrair al pare Joan Llabrés la feina ingent que va fer, investigant i estudiant moltes hores les coses nostres per donar-les una vida nova, i que guardàs el tresor dels siurells. (2)

En la nostra passejada, sortírem del Museu i entràrem dins l'església de la Mare de Déu dels Àngels (3). La va projectar i dirigir l'arquitecte mallorquí Josep Ferragut i Pou (1912-1968), un dels arquitectes més importants de la Mallorca del segle XX, representant de l'estil racionalista. Destacà en obres d'arquitectura religiosa i en obres d'arquitectura civil. Les obres de l'església de la Porciúncula, promogudes pel franciscà mallorquí Antoni Bauzà Gayà, quan era ministre provincial del TOR,

s'iniciaren a 1965 i finalitzaren a 1968, essent consagrada el sis d'octubre d'aquest any. Josep Ferragut creà una meravella. El pintor Joan Baptista Castro dissenyà els vitralls, fabricats a Bilbao per "Vidrierías de Arte", revisà la producció Manuel Trens, aleshores director de l'Ars Sacra del bisbat de Barcelona. Entre els artistes de les nombroses obres d'art que adornen l'església hem de destacar el tarragoní Lluís Maria Samuels, autor del Santcríst que presideix l'altar, el mateix arquitecte Josep Ferragut, que dissenyà el Sagrari, i l'escultor mallorquí Jaume Mir en diverses obres, com els àngels de bronze que sostenen l'altar i alguns baixos relleus, un dels quals mostra Sant Francesc amb el llop de Gubbio.

M'encisà l'aire espiritual que es respira dins l'església, em captivaren els colors que vaig admirar, l'aura silenciosa en aquella lluminositat, l'estructura ovalada de formigó vist, vaig sentir l'ànima que hi resplendeix, transformada en color i llum en els vitralls que reviu el Càntic de les criatures "Tucte le creature", "Sora luna e le stelle", "Frate sole", "Sora morte corporale"... un gran himne a la Creació, Franciscus i l'univers franciscà, Ramon Llull, escenes de la Bíblia, de la vida de Jesús, el Betlem de Greccio...

Acomiadats de Pax et Bonum en un dematí joiós, gràcies, fills de Sant Francesc.

pere j. amengual bestard

l'església de vidre

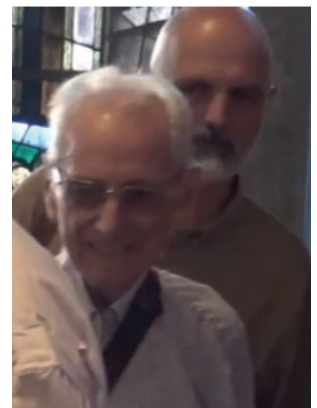
- (1) Jordi Coll, t.o.r. "... : el Señor me dio hermanos..." FRANCISCANS, T.O.R. Palma 1998.
- (2) Avui, el director del museu és Salvador Cabot Rosselló, T.O.R.
- (3) Avellaneda, Joan: L'església de vidre: un cant a la vida. La Porciúncula. Ed. Tau patrimoni i turisme,SL.

CRÒNICA DE LA XIII DIADA CULTURAL DELS AMICS DEL SEMINARI

Dissabte 30 de maig, quaranta-vuit amics i devuit amigues del Seminari de Mallorca, tots seixanta-sis, enrevoltàrem l'altar de la magnífica església de la Mare de Déu dels Àngels, edificada dins un pinar damunt les dunes de l'Arenal, a la Porciúncula dels Franciscans. A les deu en clau, Pere J. Amengual donava la benvinguda als assistents a la XIII Diada de Germanor, tot lamentant l'absència, per malaltia, del president dels Amics, quan de sobte ell, Domingo Mateu, entrà a l'església acompanyat del seu fill Jaume. No cal dir que fou rebut amb un aplaudiment efusiu pels que ja érem allà, gojosos de la seva presència.

El pare Pere Ribot descriví breument els trets més significatius de l'església i els vitralls que li han donat el nom de "l'església de vidre". Continuà la Diada amb la celebració eucarística *in memoriam* que concelebraren el pare Ribot T.O.R. i el pare Josep Amengual MSSCC. Celebràrem la festa del diumenge: la Santíssima Trinitat. El pare Ribot ens parlà a l'homilia de l'amor de Déu envers la Humanitat i el pare Josep tengué sentides paraules d'esperança pels amics ja traspassats en el memento. Les veus de la Schola acompanyaren la celebració "Mirau que és de bo i que és de dolç que els companys visquem tots units..." No hi faltà el "Canticum amoris" ni, per acabar, l'himne a la Verge Assumpta, cantat en la nostra

llengua i en la presència dels seus autors Josep García Mallada i Domingo Mateu, qui també en feu la versió en català.

A la sala d'actes del Seminari dels Franciscans, poc abans de començar la conferència, l'amic president Domingo tengué per als assistents unes breus i emotives paraules que, des d'aquestes planes, li agraïm afectuosa-ment. En un silenci per escoltar, el bon amic Pere Fullana feu una exposició clara del Franciscanis-me, de la influència

que han tengut i d'allò que han estat i són els franciscans i franciscanes a Mallorca i arreu del món. Moltes gràcies, Pere. Tancà l'acte el concert que havia preparat la Schola en homenatge als compositors franciscans. Així, amb en Pep Portell a l'orgue i en Tomeu Ripoll dirigint, cantaren els nostres cantaires, entre altres, peces del pare Riera Estarelles, el pare Francesc Batle, el pare Mateu Amorós i el pare Antoni Martorell, tots ells del T.O.R. No hi podia faltar, per acabar, en el centenari de la seva presentació al Palau de la Música, a Barcelona, el cant de La Balanguera, que corejaren, ben animosos, la Schola i els presents a la sala.

A la sortida de la conferència ens férem la foto commemorativa de l'esdeveniment i compartírem, amb els franciscans de la casa, el dinar que ens havia preparat Fernando, el cuiner. Àgilment servit, dinàrem d'arròs brut i bacallà a la mallorquina, tot molt bo, un geladet i ensaïmada, vi i aigua fresca. En el cafetet, entonàrem l'Ad multos annos de rigor i el pare Pere posà damunt la taula un licor d'herbes anomenat "Randa". Gràcies, pare Pere, per la copeta d'herbes, pel lloc que ens heu posat a disposició i per tot el que ens heu ajudat i donat per dur a bon fi aquesta Diada. Gràcies, també, a vos, Pare Josep, per la vostra bonhomia i companyonia. Els Amics del Seminari us tenim en el cor.

En haver dinat, qui volgué feu una passada més a poc a poc que al dematí pel museu i l'església, cosa que pagava bé la pena.

Quedàrem per una nova diada, l'any qui ve. Serà la XIV. Aquest estiu rebreu notícies per trobar-nos en assemblea per tal de triar on la celebrarem i parlar de les eleccions per a una nova junta directiva.

Gràcies a tots. Bon estiu!

Pere j. Amengual Bestard

*Fotos i fotogrames:
Biel Bennàssar,
Cil Buele i
Agustí Baró*

El Franciscanisme a Mallorca,

algunes notes en perspectiva històrica.

Pere Fullana Puigserver

L'estudi del franciscanisme a Mallorca requereix una anàlisi profunda que abasti des de l'època medieval fins a la contemporaneïtat (1229-2026). Per comprendre el fenomen social i eclesial que va significar la figura de Sant Francesc d'Assís (1181-1226), és indispensable analitzar el context de la cristiandat de l'època, amb una mirada ample i crítica, tot fugint dels estereotips i dels relats ensucrats. Durant els segles XII i XIII, Europa occidental vivia una transformació profunda caracteritzada pel sorgiment d'una societat burgesa i popular. En aquest escenari urbà, van emergir poderosos corrents penitencials i moviments eclesials de base que cercaven viure l'Evangeli de manera més directa i senzilla. Maneres de viure radical i crítica amb les estructures clericals i polítiques.

Dins d'aquests corrents, sovint situats en una línia fina entre l'ortodòxia i l'heterodòxia, van aparèixer figures singulars com els beguins i les beguines, col·lectius de dones i homes que assumien una vida de devoció i servei sense sotmetre's a les estructures monàstiques tradicionals. L'expansió del franciscanisme s'insereix en aquesta dinàmica, oferint una resposta a la necessitat espiritual dels laics i laïques d'un context urbà en expansió. Les Illes Balears es van trobar situades en una cruïlla històrica i geogràfica idònia per rebre aquest influx renovador que seguí a la conquesta de 1229. El franciscanisme a Mallorca segurament reflecteix el moviment religiós, social i popular de major envergadura durant els darrers vuit-cents anys d'història de les Illes Balears. Com queda clar, el franciscanisme ha tingut un paper de primer nivell en la simfonia de la història local.

Què entenem per Franciscanisme?

El franciscanisme no es pot reduir únicament a una estructura jurídica o a un conjunt de convents. Es defineix fonamentalment com un corrent espiritual i intel·lectual ric i divers. Amb unes presències i comunitats esteses pel territori sovint laïques i populars, amb una llarga tradició des de l'edat mitjana. El franciscanisme és, en definitiva, una forma de viure i d'entendre el seguiment de Jesús i el resultat d'una lectura radical de l'Evangeli, una lectura que condueix a un estil de vida marcat per la pobresa, la fraternitat i la proximitat amb el poble, i la voluntat d'actuar a l'interior i en comunió a l'Església. Tot plegat constitueix un "arbre gegantí" format per un tronc sòlid però amb una gran diversitat de branques que reflecteixen la seva pluralitat interna. Pluralitat que esdevé signe d'allò que ha estat i és l'Església.

A Mallorca, el primer franciscanisme insular va tenir manifestacions intel·lectuals i espirituals de primer ordre. Entre les seves figures i corrents més destacades hi trobam el filòsof i místic Ramon Llull i els anomenats "espirituals", defensors d'un rigorisme absolut de la pobresa. Així mateix, aquest corrent va tenir una vessant de caràcter institucional, estretament lligada a la política mediterrània i al franciscanisme polític que

va caracteritzar la Corona d'Aragó. El darrer gran referent del franciscanisme, tal i com persisteix en l'actualitat es manifesta sobretot en la presència dels framenors a Petra i dels Caputxins a Palma, el protagonisme del Tercer Orde Regular durant els segles XX i XXI i la fundació de les Franciscanes Filles de la Misericòrdia, a Pina. Només per posar alguns dels principals exemples.

Vuit-cents anys d'història ens han llegat un nombre rellevant d'indrets, personatges i rastres patrimonials vinculats amb el franciscanisme que tot plegat posen de manifest la significació cultural i històrica de passat i de present que ha tingut aquest moviment que Sant Francesc ha capitalitzat però que en realitat reflecteix les inquietuds del cristianisme horitzontal i popular, laic i igualitari, que s'originà durant l'edat mitjana.

Desenvolupament històric del franciscanisme a Mallorca

L'evolució del franciscanisme a l'illa de Mallorca es pot perioditzar en diverses etapes històriques clau que mostren tant la seva puixança com els moments de profunda crisi institucional:

1. La fundació i expansió inicial (1232–Segle XIX): Aquesta etapa s'inicia el 1232 i s'estén fins a la darrera fundació conventual, tant masculina com femenina. Durant aquests segles, es va produir un desenvolupament paral·lel i robust del franciscanisme conventual (ordes regulars) i del laical (tercers ordes i moviments populars). Des del 1229, el franciscanisme insular ha reforçat algunes de les singularitats dels moviments pauperístics i penitencials, propis de la baixa edat mitjana. La Corona de Mallorca afavorí els corrents espirituals i reivindicatius que més se significaren a favor d'una cristiandat allunyada del poder i del model feudal.

El 1835, en el moment de la desamortització i exclaustració dels ordes religiosos masculins, a Mallorca hi havia 31 convents, vuit dels quals eren franciscans, i formaven la Província de Mallorca (Sant Francesc (Palma), Jesús (Palma), Inca, Alcúdia, Artà, Lluçmajor, Petra i Sóller. El convent de dominics de Lloret també havia estat fundat com a franciscà. Des del segle XV aquests convents havien fet part del corrent Observant. A banda, hi havia també un convent de Caputxins a Palma.

Convent de Sant Francesc. Palma

Clarisses (Palma), Concepcionistes (Sineu) i Caputxines (Palma) constituïen el teixit del denominat Segon Orde franciscà.

Mallorca, el 1935, es quedà en tres monestirs de vida contemplativa franciscana. Es tancà el convent de clarisses de l'Olivar, el solar del qual avui està ocupat pel Mercat.

Al voltant dels convents franciscans i de moltes parròquies illenques hi persistia una xarxa de fraternitats de laics consagrats, integrants del denominat Venerable Orde Tercer. En alguns casos integrants d'aquestes fraternitats també constituïen comunitats,

coneguts com a beateris de tercerols o terceroles. Són conegudes les existents a Manacor, Porreres, Lluçmajor, sobretot. Així mateix hi havia beateris com ara les Penedides de la Casa de la Pietat o les Germanes del Col·legi de la Puresa que professaren també la regla del Tercer Orde Franciscà, i se consideraven membres d'aquest tronc que denominam franciscanisme.

2. La crisi de la desamortització (1835–1876): El model franciscà tradicional va quedar profundament ferit per les lleis de desamortització del segle XIX. L'exclaustració dels frares i la pèrdua de béns patrimonials varen estroncar la continuïtat històrica d'aquestes comunitats.

D'aquell arbre exuberant fet de convents i obres franciscanes, entre el 1835 i el 1876, restà dempeus la majoria de convents -només desaparegué físicament el d'Alcúdia-; però els edificis van ser venuts o restaren en mans de l'administració de l'estat, excepció dels temples conventuals que van ser gestionats per exclaustrats de l'orde, designats pel bisbat de Mallorca. Els tres monestir de religioses contemplatives es mantingué actiu, malgrat en algunes circumstàncies no pogué rebre aspirants.

Atès que la revolució liberal a Europa acabà amb el teixit de vida religiosa tradicional, emergiren nous models comunitaris. El més conegut dels quals va ser el de les congregacions religioses femenines. Durant aquest anys, concretament el 1856, Gabriel Marià Ribas de Pina i la seva germana Josepa fundaren, a Pina, la Congregació de Franciscanes Filles de la Misericòrdia. En el moment de la mort de la fundadora, en 1878, l'institut ja comptava amb una xarxa notable de comunitats a Mallorca. Així mateix, existia, des del 1740, la institució de Germanes Franciscanes de Sa Bassa (Manacor) i les Mestres, de Porreres, totes elles vinculades a la regla de Sant Francesc, i continuadores de la tradició franciscana popular mallorquina.

Convent de Pina

En moltes localitats, el franciscanisme popular persistí en les fraternitats del Tercer Orde Franciscà, nodrides espiritualment pels exclaustrats i pel clergat parroquial. Algunes d'aquestes fraternitats se socialitzaren a l'entorn d'antics convents observants o de monestir de franciscanes, primer, i de les Franciscanes Filles de la Misericòrdia, després.

3. La restauració i el franciscanisme de cristiandat (1876-1969) A partir de l'últim quart del segle XIX, es va iniciar la restauració del franciscanisme popular i conventual. Aquest període va donar pas a un model conegut com el "franciscanisme de cristiandat" a Mallorca, fortament institucionalitzat i lligat a l'educació i l'acció social.

A partir de 1893, amb l'erecció a Lluçmajor, del Tercer Orde Regular, el franciscanisme insular farà un gir rellevant. El TOR, depenent de la Província Observant de Catalunya, esdevindrà fins a l'actualitat en la institució que restaurarà la tradició conventual franciscana de Mallorca. A partir de 1906, els TOR de Lluçmajor es desvinculà del Primer Orde i s'uní al TOR de Roma, i constituí la Província Espanyola TOR, amb la seu provincial a Mallorca. En paral·lel els Caputxins restauraren el seu convent a Palma.

D'aquest període de la principal novetat va ser la consolidació i expansió del franciscanisme mallorquí, bàsicament en dues cares visibles: les comunitats del TOR i les Franciscanes Filles de la Misericòrdia. Durant aquest llarg període

Santuari de Cura

visqueren el moment més esplendorós tant pel nombre de presències a l'illa, com per la projecció exterior, bàsicament a missions. Les obres del Santuari de Cura, el Col·legi de Sant Francesc o La Porciúncula representen l'esperit i el sentir d'aquest temps de cristiandat i d'esplendor de l'Orde. La fundació del Centre Mater Misericòrdia, a Son Gotleu per part de les Germanes Filles de la Misericòrdia, potser persisteix com el símbol de l'aposta de la congregació davant els desafiaments dels temps nous i sintetitza el compromís social franciscà femení.

El franciscanisme insular durant la primera meitat del segle XX es caracteritzà pel seu compromís en el terreny del catolicisme social (Caixes rurals, sindicats agrícoles i sindicats obrers i la fundació a Artà de les Obreres de Sant Josep), el compromís educatiu, la formació de la dona (Patronat Social Femení, de Lluçmajor), l'associacionisme juvenil (Joventuts seràfiques) i la mobilització del franciscanisme laical, en peregrinacions i commemoracions. Les activitats i el pensament d'aquest franciscanisme es pot seguir a través d'El Heraldo de Cristo. El compromís espiritual, cultural i juvenil de la comunitat caputxina es difonia a través d'El Apostolado Franciscano, i la Joventut Antoniana representa la seva principal senyera.

4. Secularització i Persistència en la Modernitat: Ja en el segle XX i XXI, la trajectòria del franciscanisme ha hagut de respondre als reptes derivats del turisme de masses, els canvis socials i el procés generalitzat de secularització, mantenint una línia de persistència adaptada als nous temps.

El nou franciscanisme que emergeix en el Concili Vaticà II. La renovació de la vida religiosa s'ha manifestat sobretot en l'enfortiment de la xarxa interfranciscana de Mallorca, molt afectada per la secularització i el descens de vocacions. Com a resultat de tot plegat, el TOR manté una xarxa de centres educatius (Palma, La Porciúncula, Artà, Lluçmajor i Inca), manté un compromís més sòlid amb la pastoral diocesana (fins i tot durant uns anys mantingué oberta una comunitat a Campanet, destinada a la pastoral parroquial). El convent de framenors de Petra, restaurat per la Província de València, actualment depèn de la Província de Mèxic, i té cura del llegat de sant Juníper Serra. La gran majoria de convents de les Germanes Filles de la Misericòrdia també s'han tancat durant els darrers vint anys.

Són pocs els municipis de Mallorca no afectats pel franciscanisme. Convents de religioses, convents de framenors o del TOR, franciscans singular (missioners i protagonistes en la història de Mallorca, com el P. Verger, Fra Lluís Jaume, P. Bartomeu Catany, P. Antoni Llinàs, Sant Juníper Serra, P. Pere Joan Cerdà, etc. I tants altres.

Avui, si s'observa el món des d'aquest indret de la Platja de Palma, això que ara fa un segle era conegut com un establiment de Son Sunyer i que ha esdevingut La Porciúncula, ràpidament hom se n'adona de transitar per una zona altament secularitzada. Però aquest extraordinari oasi espiritual es projecta i dialoga amb el món de la posveritat, en carrers coneguts arreu del món, carrers que duen noms de franciscans que feren possible aquesta realitat que la civilització del turisme ara explota. Ens referim als pares Bartomeu Salvà i Joan Llabrés, dos membres del TOR.

El monestir de Santa Clara ha persistit, mentre que les Concepcionistes i les Caputxines han desaparegut. El monestir de Caputxines està ocupat des del final del segle XX per una comunitat de religioses del TOR. Una comunitat femenina que havia fundat a Calvià i posteriorment passà a ocupar l'antic monestir de les Caputxines.

Per finalitzar voldríem recordar que resta encara molt passat franciscà en el present illenc, un patrimoni que persisteix visible en convents encara actius, convents fundacionals tant de religioses com de religiosos (Pina o Lluçmajor).

La cultura franciscana a Mallorca: els rastres d'indrets i de protagonistes. Indrets que parlen del franciscanisme històric (Convent de Sóller, Santuari de Gràcia, monuments com el de Juníper Serra a Petra; noms de carrer, etc. Però també literatura (P. Colom), cultura popular (P. Rafel Ginard), arquitectura i ciències (P. Miquel de Petra)... l'inventari podria ser llarguíssim. Tot això sense oblidar la música (P. Martorell), o el patrimoni artístic. Pel que fa a la identitat, s'ha de fer esment a la figura de Ramon Llull potser podria ser considerat com el cap de fil d'un perfil i d'un nosaltres que des del segle XIII fins a l'actualitat es manté actiu. Recordar que alguns dels rostres més visibles en l'actualitat són encara Mater Misericòrdia, els col·legis, el Santuari de Cura, La Porciúncula, el convent de sant Bernardí de Petra i el patrimoni històric-juniperià de la localitat, i els monestirs de Santa Clara i de les Franciscanes del TOR.

Crec que fou l'any 2018, quan el nostre molt estimat i enyorat Joan Barceló i Matas em demanà per tenir una entrevista; no ens coneixíem i no havíem tingut mai cap tipus de relació. Ens trobàrem i ens presentàrem; no record a on ni si venia acompanyat. Em va mostrar un exemplar del meu primer llibre: *"Paraules i Expressions de les Rondalles Mallorquines"* que, em va dir, l'acompanyava sempre, i que havia tingut coneixement de què jo estava preparant un llibre similar sobre el Cançoner Popular de Mallorca del conegut frare franciscà del TOR el Pare Rafel Ginard Bauçà. Jo li vaig contestar que així era.

Aleshores, ell em va dir que l'Associació d'Amics del Seminari de Mallorca estava preparant la VIII Assemblea Cultural pel proper any 2019, dedicada a enaltir la figura del Pare Rafel Ginard, amb motiu del 120è aniversari del seu naixement i que pensaven seria una bona ocasió per presentar el llibre: *"PARAULES I EXPRESSIONS DEL CANÇONER POPULAR DE MALLORCA"* que jo estava preparant. Jo li vaig agrair el detall i vaig activar la feina per tal d'acabar-la a temps i poder repartir el llibre al seu moment. L'Assemblea se celebrà a Sant Joan el 4 de maig de 2019.

Havíem començat un camí de cooperació que a hores d'ara encara perdura; d'aquí el títol *"ANAM FENT CAMÍ..."* d'aquestes lletres que m'han demanat per al pròxim número de la Revista de la referida Associació d'Amics del Seminari, per donar a conèixer o explicar l'obra i la vida del Pare Ginard.

Abans d'entrar a exposar els meus treballs sobre el Cançoner, crec oportú donar una ullada a la persona del Pare Ginard perquè pens que es mereix ser més coneguda, i per molt que diguem sobre la seva obra, mai l'enaltirem com es mereix. Començaré amb aquesta breu cronologia.

Breu cronologia de la vida del Pare GINARD			
Any	Edat	Lloc i durada	Activitat principal
1899	0	Sant Joan (13 anys)	Naixement: 27 juliol 1899
1913	13	Artà (3 anys)	Estudis primaris als franciscans
1916	16	Artà (1 any)	Vestició de l'hàbit i Noviciat
1917	17-24	Ciutat (7 anys)	Estudis de Filosofia i Teologia
1924	24	Ciutat	Ordenació sacerdotal
1924	24-37	Artà (13 anys)	Predicació i elaboració del C.P.M.
1937	38-43	Ciutat (6 anys)	Superior i col·laborador al D.C.V.B.
1943	44-46	Llucmajor (3 anys)	Predicació i elaboració del C.P.M.
1946	47-76	Artà (30 anys)	Predicació...-Defunció: 15 octubre 1976

Seguidament, vos daré unes pinzellades del seu dia a dia, emprant les mateixes paraules del seu Pròleg al Cançoner, publicat per l'Editorial Moll en el número 76 de la Biblioteca "Les Illes d'Or".

1) Recollida de les cançons.

¿Com fou que em vaig determinar a recollir d'una manera exhaustiva, les cançons populars de Mallorca?

Fill de camperols, fins al tretze anys complits vaig viure en un ambient folklòric, embegut de cançons populars. Mon pare i mu mare sabien cançons a balquena, i ells foren la inexhaurible pedrera d'on vaig extreure els primers materials. Tota la nostra parentela, pagesa de sol a rel, era també una vena inestroncable de cançons. (pàg. 40)

Per què vaig començar a omplir llibretes de llenguatge i de cançons? Per res. Per riure. Tal vegada, per la mateixa raó inconscient i fortíssima per la qual els infants encalquen les inútils i belles papallones. Tot era instintiu. Passaren anys: el material creixia, i sense que ningú m'aconsellàs, vaig fer molta feina inútil. (pàg. 51)

2) La Mallorca del seu temps.

Ho record bé. Les arades de fusta i amb dues orelles. Res d'arades amb pales, ni sembradores ni batedores. Segaven amb falç: *"en el juny, la falç, al puny"*.

Les famílies del nostre braç no empraven més llum que el llum oliós de crulla. El quinquar era cosa de senyors. No hi havia gas, ni electricitat, ni prop fer-hi. Al temps que jo dic, no hi havia, al meu poble, cap bicicleta; en arribar un *"carro de foc"* era una festa. Jo som anat a Ciutat i n'he vingut en un carro envelopat de feina i, en catorze hores que va durar el viatge complet, només trobaren un automòbil. Això vol dir que, llavors, els pobles de Mallorca, incomunicats, romanien en una situació antidinàmica; era norma de vida no deixar els camins vells pels novells. (pàg. 41)

3) Anècdotes de la recollida.

Aplegar cançons no és arribar i moldre, sinó que un ha de passar, a vegades, petites tragèdies. Les cançons, com la salvatgina i la volatina, són un poc esquives i fugisseres, i els indrets on encara floquen són aspres i no hi han arribat els refinaments de la civilització moderna. (pàg. 31)

Un ha hagut d'escriure sobre un graó de l'escala amb els papers a fregar la pastereta de sabó; damunt els genolls o damunt un covo o cistella trabucada, a la llum vermella i fumosa de la foganya; fent servir de pupitres un marge o una soca d'arbre; dins carros per camins maliguals, resultant-ne una cal·ligrafia tan espantosa que, en arribar a la vostra cambra, gairebé no sabeu què heu escrit. (pàg. 31)

4) Ratxes pertorbadores.

M'han passat pel cap ratxes pertorbadores. Per què intoxicar-me de preocupacions i d'esforços? No em tendria més compte anar a prendre el sol i esplaïar-me, mirant enfora? No m'hauré embolicat en una feina de massa compromís? Val més riure que fer riure. No seria millor agafar tota la meva paperassa i fer-ne un fester? Temptacions com aquestes m'han escomès espesses vegades.

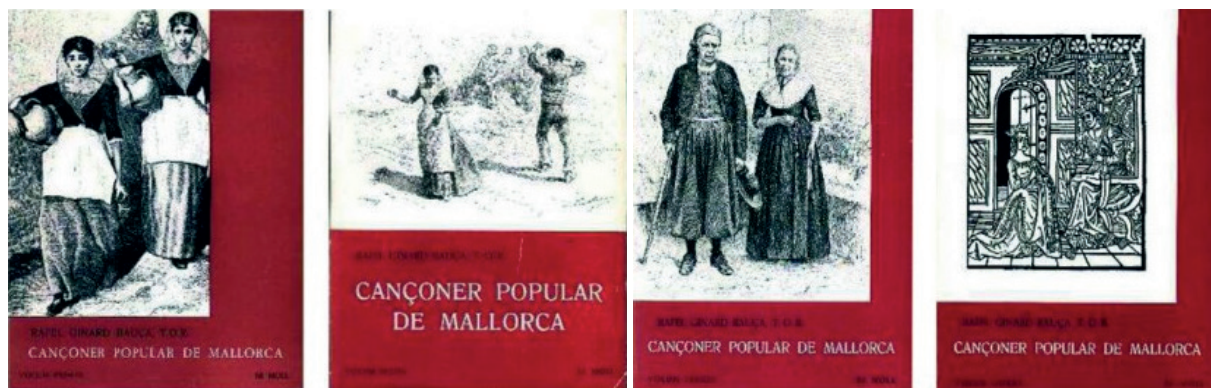
Però, com que tot suïcidi repugna, i cremar els meus papers seria suïcidar-me moralment, he seguit portant el feix o la creu dels meus ideals. (pàg. 54)

Sigui per allò que sigui, se calà foc a la meva cambra, estibada de papers, i amb el material complet del *Cançoner Popular de Mallorca*. Jo no era a la cambra. Sort que hi vaig tornar a punt; cinc minuts més tard, ja s'hauria produït la catàstrofe. Vaig invocar tots els sants del cel. Enèrgicament i sense massa esforços, vaig apagar el foc. Els papers cremats eren una insignificança; no es destruï ni una cançó. Però vaig sentir la fatal alenada de la tragèdia. I, d'esglai i d'alegria, em vaig posar a plorar. (pàg. 68)

* * *

Esper que aquestes cites biogràfiques ens ajudin a tots a valorar un poc més la tasca immensa del Pare Ginard, perquè, quan contemplam a una prestatgeria els quatre volums del Cançoner, admiram certament el treball fet, però els llibres no ens diuen els afany, les preocupacions i les angúnies que a vegades ha hagut de passar el seu autor.

Gràcies a Déu, el Pare Ginard va tenir la satisfacció de poder veure editats el quatre Toms del Cançoner.

Amb el que he dit fins ara, podem entendre el perquè de la publicació del meu primer llibre sobre el Cançoner, i podem també alhora comprendre millor la feinada impressionant que va fer el Pare Rafel Ginard. Jo no puc entendre de quina manera va ser capaç de recollir tantíssimes cançons i tantíssimes variants de cada cançó, trescant tots els pobles i tots els indrets de la nostra Mallorca. Ell enumera un total de 76 localitats *"on han estat recollides les cançons"*. Avui dia disposam de mitjans tècnics que faciliten enormement aquesta feina, però pensem que el benvolgut Pare Ginard només tenia paper i llapis... i tampoc no hi havia cotxes! Però tenia molta paciència... i moltes ganes de fer feina.

Arribats en aquest punt és hora de demanar-nos: quantes cançons hi ha al Cançoner? Jo he volgut respondre a aquesta pregunta amb el treball: *RECOMPTE DEL CANÇONER POPULAR DE MALLORCA*. Aquest Recomppte és un treball complex, molt laboriós i la

seva explicació transcendeix l'àmbit del present escrit; però era l'eina indispensable per poder esbrinar quina havia estat l'aportació al Cançoner de cada una de les 76

localitats visitades pel Pare Ginard. Aquest Recompte el teniu al Volum núm.16 de la Col·lecció "Cançons De Cada Localitat" (CDCL) en el *Cançoner Popular de Mallorca*, i està disponible a la web del Amics del Seminari. Si voleu conèixer el procés seguit per dur a terme aquest recompte heu de fullejar la Introducció (pàg. 5) i l'Anex (pàg. 155).

Acabat aquest recompte, vaig tenir la idea de destriar quantes cançons havia recollit el Pare Ginard a cada una d'aquestes 76 localitats. Aquest treball, amb el títol: "APORTACIÓ DE CADA LOCALITAT AL CANÇONER POPULAR DE MALLORCA" ocupa 264 pàgines. No ofereix el text de les cançons sinó tan sols la seva ubicació dins el Cançoner. Com és lògic, de seguida vaig voler conèixer el text de les cançons que havia aportat Inca al Cançoner, i l'any 2020 vaig publicar el llibre "INCA EN EL CANÇONER POPULAR DE MALLORCA", de 186 pàgines; per la publicació d'aquest llibre vaig aconseguir una ajuda de l'Ajuntament d'Inca i de la Fundació Cultural "Es Convent". Aquest llibre el vaig presentar al local del Departament de Cultura de l'Ajuntament d'Inca.

Amb aquesta presentació, jo pensava que ja havia assolit la meua meta. Però, com que, gràcies a Déu, la salut hi era, vaig pensar fer el mateix amb les altres localitats, i vaig dir: començaré per Alaró, que és la primera dins la llista alfabètica, i ja veurem a on arribam. I amb el temps i a les bones, he arribat a Vilafranca. Això és la "Col·lecció CDCL" (Cançons De Cada Localitat) que, gràcies al bon treball de l'incansable i expert Macià teniu al vostre abast dins la pàgina web de l'Associació. <https://www.amicsdelseminari.com/can%C3%A7oner-popular-de-mallorca>

Però el títol d'aquest escrit diu: "ANAM FENT CAMÍ...". Això vol dir que la referida Col·lecció encara creix, encara fa camí. Pròximament serà ampliada amb dos Volums, núm. 17 i 18, amb el títol de: "LA RELIGIOSITAT EN EL CANÇONER POPULAR DE MALLORCA". Aquests dos volums volen mostrar aquelles cançons on està més o manco patent, la vessant religiosa de la vida de cada dia dels nostres avantpassats. Els conceptes o criteris que he emprat per fer aquesta selecció de cançons giren entorn a tres grans temes: I: Déu Pare. II: L' Església. III: Temps litúrgics. Els dos volums sumen 840 pàgines amb un total de 11.929 cançons.

I per acabar, el darrer treball. En aquests moments, i sota l'experta direcció del reconegut Mestre Felip Munar i Munar, estic treballant el NOMENCLÀTOR, 1: *NOMS DE PERSONES I DE LLOCS EN EL CANÇONER POPULAR DE MALLORCA*. Aquest feina està a devers mitjan camí, i esper tenir-la enllestida abans de les festes de Nadal d'enguany; serà, si Déu vol, el núm. 19 de la Col·lecció CDCL. Si fos així, podré dir que les meves curolles, aquesta volta sí, han arribat a la meta, que s'han complert totes les meves il·lusions tot passejant-me amb gran plaer per dins el gran jardí del Cançoner. S'haurà complert la sentència llatina que teniu al final del Volum CDCL 16: "Finis coronat opus" – "LAUS DEO"!!!

LA CONNEXIÓ GAUDÍ-MALLORCA

Enguany celebrem l'Any Gaudí. Es compleixen cent anys de la seva mort i s'acaba la torre més alta de la Sagrada Família, que entre altres coses és diu que és la més alta del món i que el Papa Lleó vindrà a inaugurar-la.

A nosaltres, a Mallorca, ens interessa la petjada que deixà aquest gran arquitecte i fidelíssim cristià a la nostra Seu. Com va ser la connexió entre Catalunya i Mallorca. Com el bisbe Pere Joan Campins es va posar en contacte amb l'arquitecte català. La cosa fou senzilla, com totes les coses, quan s'ha trobat el fil.

El poeta i dramaturg romàntic **Ramon Picó i Campamar** havia nascut a Pollença el 1848. Era fill del saig del poble i sa mare tenia fama de glosadora. Era viu com una centella, feia d'escolanet i els dissabtes i els diumenges feia barbes en la barbaria del poble. El seu germà gran, Miquel, fugint de l'estigma de ser xueta, s'havia establert a Barcelona com a pintor. Ramon, quan tenia 11 anys, anà a viure amb ell per estudiar i preparar-se i poder-se dedicar a activitats mercantils i industrials.

Ramon Picó i Campamar

La societat catalana bullia. La revolució "La gloriosa" de 1868 havia despertat il·lusions. Ramon, l'any 1867, s'havia presentat als **Jocs Florals de Barcelona**, amb la poesia "*La mort d'En Roger de Flor*", seguí presentant-s'hi els anys 1868, 1871,

1873, 1874, 1885, any que aconseguí el títol de "**Mestre en Gai Saber**". L'any 1892 els presidí.

L'any 1877 el trobam fent costat a Mn. Josep Tarongí i Cortès

en l'afer sobre els xuetes amb Mn. Miquel Maura i Muntaner, però també el trobam en altres associacions catalanes: presideix Jove Catalunya el 1873; és membre de l'Acadèmia de la Llengua Catalana, 1881; Lliga de Catalunya, 1888; Unió Catalanista, 1891; Centre excursionista de Catalunya, 1900; Ateneu de Barcelona, 1902. Fou membre de la ponència que redactà les **Bases de Manresa, 1901**.

Les activitats literàries l'uniren fort ferm amb **Jacint Verdaguer** (1845-1902) qui el presentà al Comte Eusebi Güell i Bacigalupi de qui arribarà a ser el secretari particular. Els anys de fol·lia juvenil tingué un fill natural, que s'ha perdut per ter-

Jacint Verdaguer

res americanes, però l'any 1871 es casà, a Barcelona, amb Carme Serra, amb qui tingué dues filles. Cal dir que l'any 1892 estrenà, amb la presència del Nunci, al Casal Güell, l'obra romàntica **Garraf**.

Juntament amb aquest pollencí, cal conèixer-ne altres molt units al bisbe Campins: Miquel Costa i Llobera (1854-1922), Mateu Rotger i Capllonch (1862-1916) cosí del músic que bé treballà pel bisbe Campins i el també canonge **Martí Llobera i Solivellas** (1858-1922) ordenat prevere dia 17.12.1881 i Campins ho serà el dia 25.03.1882, amb qui tindrà una forta amistat.

Llobera encetà son ministeri sacerdotal com a vicari de Campanet el 1882. L'any 1894 aconseguí el grau de Doctor en Teologia al Seminari de València. El 1897 el trobam com a vicari de La Sang i firma demanant Campins per bisbe de Mallorca i el veurem sempre vora Campins com son home de confiança, el nomenarà majordom de Palau. Acompanyarà Campins a Madrid per a l'ordenació episcopal i serà ell que enviarà els telegrams donant a conèixer les passes que es fan i el dia i l'hora que arribaran a Mallorca. Cal dir que dia 21.11.1900 rebia una Canongia de gràcia, que deixarà dia 04.06.1917 per assumir la dignitat de Mestrescola. De l'any 1906 tenim la publicació del detalladíssim itinerari fet per la peregrinació diocesana a Terra Santa.

Aquestes amistats pollencines feren que dia 17.09.1900 Picó i Campamar, que ha d'embarcar cap a Barcelona, **vagi a dinar al Palau** i que també hi vagin a prendre cafè Bartomeu Ferrà, Joan Lluís Estelrich i Miquel dels Sants Oliver i es "*llegiren algunes poesies estupendes*" com ens dirà Alcover en son dietari. En aquest dinar, a més d'Alcover que és el vicari general, també hi haurà els pollencins Llobera i Rotger, que a més d'arxiver, és bon poeta en llengua llatina.

Alcover no diu res del fet que es parlàs d'arquitectura, però és el moment en què Gaudí va superant els estils històrics i va aconseguint una plàstica pròpia, que es manifesta en la façana del naixement del Senyor, que està a punt d'acabar a la Sagrada Família.

Campins ha fet arreglar (1898) la capella del Palau. Dia 3.01.1899 ha vingut el vidrier Amigó de Barcelona i en el mes de Juliol ja inaugura el nou vitrall de la Capella de la Trinitat. El bisbe albirava coses noves per a la Seu.

Vitrall de la Capella de la Trinitat

L'any 1901 tocava a Campins anar a fer la **Visita ad limina Apostolorum**. Així ho anunciava en la circular núm. 36 de dia 24.06.1901. Complida la prescripció canònica, la comitiva mallorquina aprofità per conèixer esglésies antigues de Roma i rodalies, perquè Campins estava convençut que, portant el que s'havia afegit a la Seu, la pedra mateixa parlaria i es veuria com havia de ser la Seu. Així ho exposà a Gaudí dia 19.08.1901 a Barcelona estant, tot retornant de Roma.

Fruit d'aquesta entrevista, Gaudí vingué a Mallorca del 26 de Març a 03 d'Abril de 1902 i del 13 d'Agost al 23 de Setembre, dies en què a més dels estudis pertinents feu la maqueta de fusta que encara conei-

Maqueta de fusta de la Capella de la Santíssima Trinitat
Antoni Gaudí. Any 1902

<https://artsandculture.google.com/asset/maqueta-de-la-capella-de-la-sant%C3%ADssima-trinitat-disseny-d-antoni-gaud%C3%AD/vAEEXRHtg9CzEQ?hl=ca>

xem i en el mes de Novembre de l'any següent, Gaudí exposà al Sr. Bisbe i a la Comissió Capitular que s'havia creat, la restauració que havia concebut. Mentrestant Campins també anava preparant la cosa. Dia 07.03.1902 reuneix tot el Capítol al Palau, els exposa el pla que tenia, i rep l'aprovació de tots els canonges i el seu compromís de pagar els estudis que fes Gaudí. El 14.03.1903 es crea una Comissió Capitular integrada per Mn. Matias Company, Mn. Mateu Garau i Mn. Mateu Rotger i en el mes de Novembre quedà constituïda la **Junta d'Obres** que tindria cura de cercar els diners necessaris per pagar l'obra. Dia 19.03.1904 Campins escriu una carta al papa Pius X notificant-li la reforma que vol emprendre a la Seu, i dia 30 contesta el cardenal Rafael Merry del Val, secretari d'Estat, manifestant que el papa s'ha posat tot content i que ha concedit una indulgència quotidiana als qui facin una ofrena i visitin la capella del Santíssim.

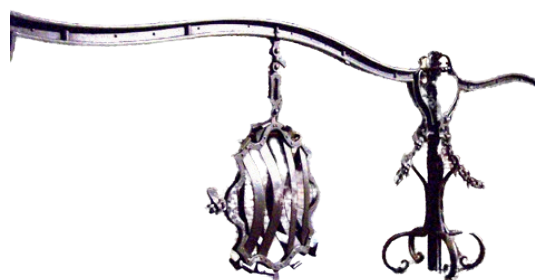
Campins volia compartir la seva il·lusió amb tots els mallorquins, per això escriu **la pastoral** de dia 15.08.1904 on ens diu que “*el document més clar i més fidedigne per descobrir el pla portentós de l'arquitecte de la Seu era sense cap dubte la Seu mateixa*”, així ho exposava, de pas per Barcelona “**a un homo de capacitat superior**” i estava ben convençut que “*hem d'insistir en què el nostre pla no és destructor, sinó restaurador; no nsproposam eliminar, sinó integrar y posar en bon ordre les coses*”.

Campins i els seus saberen transmetre la idea i el poble la captà, com ho mostra aquest poema de Bartomeu Ferrà i Perelló (1843-1924)

*També l'art avança
Ja'l Miquel Àngel català s'impos
¡Grat sia a Déu! Estimulat d'un Bisbe
Juli Segon que veim amb sa criteri
Serè regir l'Iglesia de Mallorca*

Dia 20 de Juny començaren les obres, dia 27 s'obrí la porta que dona a la placeta del carrer de sant Bernat i es posà un altar provisional vora el portal major i allà se celebraven les funcions litúrgiques. Dia 7 de Desembre ja es canten solemnes Vespres de la Immaculada i l'endemà hi ha el gran pontifical al qual assisteixen 12.000 persones. Campins, joiós, celebra, Costa fa un sermó d'antologia parlant de Maria Mare i la Seu com Església Mare disposant de lloc abundós pel poble, **església discent**; lloc per a **l'església docent**, fet patent en la Càtedra; i mostrant **l'església celestial i definitiva** veient la Capella de la Trinitat.

Pere Fiol i Tornila

Detall de la barana del presbiteri

OBRES MUSICALS

de José Leoncio García Mallada

La redacció de la Revista “Amics del Seminari” va acceptar l’oferta de penjar a la seva web totes les meves partitures musicals i els enllaços de la plataforma Youtube on es troben enregistrades (<https://www.amicsdelseminari.com/about-3>). La raó d’aquesta decisió va tenir l’origen amb una conversa amb el meu amic músic manacorí Josep Ros que havia decidit donar les seves partitures físiques a l’Associació Cultural s’Agrícola. Allò m’obrí l’oportunitat de fer el mateix, amb còpia digital, però amb una entitat amb els membres de la qual sentia que hi tenia més vincles històrics, socials, religiosos i culturals com són el Amics del Seminari.

Posteriorment m’han sol·licitat una recensió de l’obra, cosa que passo a fer en el mateix ordre alfabètic que figura a la web de la revista, amb els bots propis d’una data de composició que res té a veure amb l’alfabet. Les obres no comentades ho són per a la seva intrascendència.

Arabesc obra que té el nom per la seva forma arpegiada que vol tenir semblança amb música àrab. És un tema amb algunes variacions. També hi ha altres composicions amb aquest estil.

Ave Maria de les Noces (4.4.1966). És la data de la nostra celebració matrimonial (fa poc temps hem celebrat el 60è aniversari). És per a veu solista. Un company del conjunt musical “Los Cromáticos”, amb qui aleshores actuava a l’Hotel Jaume I de Palma, la va cantar durant la missa.

Composiciones religiosas. Aplec de 22 composicions escanejades d’un bloc escrit els darrers anys de Seminari (entre 1958 i 1960). Hi ha moltes “avemaries” -per l’especial devoció que jo tenia a la Mare de Déu-, per a solistes i per a distintes veus, i “misereres” que volen expressar una consciència pecadora molt pròpia de l’època; també hi ha algunes composicions instrumentals. Tècnicament són d’una senzillesa pròpia de la immaduresa de l’edat. Algunes peces d’aquest aplec tenen un comentari individual, com veurem més endavant.

Cantussol Nadalenc. Composició nadalenca inclosa a l’aplec anterior i escrita en català -cosa estranya en aquella època- i amb la col·laboració literària del condeixeble, avui prevere, Felip Guasp Nadal. Fou estrenada i premiada als Concursos de Cançons de Nadal celebrats a Porto Cristo a la darrerria dels anys 90.

Despedida i Retorno. Dues composicions que es presentaren al 1^r Festival de la Cançó de Mallorca celebrat els dies 8 al 10 de Juliol de 1964, amb el nombre 350 i 351. Hi passaren sense pena ni glòria.

“Diners” Obra de recent composició a 4 veus mixtes de fàcil execució, arrel de trobar un poema d’Anselm Turmeda de simpàtica textura: ”Diners magres fan tornar gords e tornen lledesmes los bords, si diràs “jas” a homes sords tant-tost se giren”. “Diners tornen los malalts sans; moros, jueus e crestians, lleixant a Déu e tots los sants, diners adoren.” Aquesta és una obra senzilla que m’agradaria s’estrenés, per tal de donar sortida a la meua obra profana. Es pot escoltar la música mitjançant l’enllaç.

Quely. És la marca de galetes d’Inca de l’empresa Can Guixa. Ens comanaren al conjunt Los Cromáticos, que actuàrem entre 1964 i 1969, un espot publicitari per a la marca. Vaig fer un tema que es podia interpretar amb els ritmes de moda d’aleshores: Surf, Fox-trot i cha-cha-cha. No va prosperar i ens donaren un paquet de galetes perhom com a honoraris.

Rolando Valle (Pasodoble). Tal volta algun dels amics del Seminari sabrà ampliar sobre l’origen d’aquest poema de Pere Orpí. Jo només puc dir que vaig trobar la lletra, vaig escriure el pas-doble i l’estrenàrem amb la magnífica veu de Joan Brunet i el meu acompanyament al piano a la Diada dels Amics de Seminari que es va celebrar a Felanitx a l’any 2022, amb prou bona acceptació.

Seis poemas de Antonio Machado. La meua neta Noelia havia de cantar a un acte cultural i em va demanar que li escrigués alguna cançó. Vaig llegir aquests poemes d’Antonio Machado, que, com tots el seus, no tenen desapfitament, i els vaig musicar de forma senzilla per veu solista. La neta, que no pot esser imparcial, me digué “No sé si m’agrada més la lletra o la música”. És la millor lloança que m’han dit mai, tenint en compte la seva suposada imparcialitat i la categoria del poeta. A dia d’avui segueixen sense estrenar.

Tema amb variacions. No sé per quin motiu vaig voler escriure qualche cosa de més envergadura per piano i sobre un tema original vaig fer 14 variacions. Escrivint, escrivint em vaig embolicar de tal manera que em va sortir una obra de tal dificultat que a l’hora de tocar-la la vaig deixar per impossible. Això fa alguns anys. Ara ja ni ho intent, per difícil i farragosa.

Tons Solidaris. És un dels dos discs enregistrats que tinc d’obres meves.

- **Nadala** és el Cantussol Nadalenc que abans ja he descrit
- **Regnat** va ser un altra nadala premiada als Concursos de Cançons de Nadal de Porto Cristo i que va figurar com a sintonia del Programa de Televisió de Manacor “Sal i Llum” que vaig dirigir y presentar des de l’any 2004 fins al 2014, any aquest en què el dit canal fou absorbit per Canal 4.
- **Mallorquina** és la primera peça de la Suite del mateix nom que està més endavant.
- **Cubana** peça que prové de l’aplec de composicions religioses, premiaa també com a Nadala als Concursos de Nadales de P. Cristo. El nom és degut a què el seu ritme és de l’havanera de Cuba.
- **Reflexió, Bressol I, II i III, Ximpleça (Simplicitat), Agraïment, Astúries i Passeig** són obres tretes d’una col·lecció feta al Seminari, abans de sortir-ne, amb el nom de “12 piezas para Órgano o Armonium” i que estan incloses aquí i al disc Orgue de Santanyí amb altres noms. Em consta que el company d’estudis Mariano Cortés en té una còpia perquè sovint m’ha comentat que privadament les toca qualche vegada.

Goigs a l'Apòstol Sant Jaume. Com és sabut, Sant Jaume és el Patró de Manacor, tot i que la seva celebració com a tal durant molts anys ha estat eclipsada per la de Sant Antoni. Amb motiu precisament de la seva recuperació, la Parròquia dels Dolors de Manacor, sota la direcció aleshores de Mn. Andreu Genovard me n'encarregà la composició pels Goigs a l'any 2000, commemoració del 700è aniversari del començament de la construcció de l'Església, sota el regnat de Jaume II.

Himne a Santa Catalina. Obra composta al Seminari, quan amb els meus condeixebles estudiàvem filosofia. Tal volta va ser de les primeres composicions que vaig escriure i com a prova de la seva minsa qualitat musical també vaig rebre la primera correcció de D. Andreu Julià. Mai es va cantar.

Himne del Caminants. Bassat en la lletra -dècimes- de Miquel Campaner. És una obreta de recent factura en forma de marxa que es pot escoltar en l'enllaç de Youtube que figura a la web.

Himne del Col·legi Pare Lluís Vives. Es una obreta de joventut. Record que estava jugant a futbol al Seminari -filòsofs contra teòlegs- quan es va presentar el prevere Mn. Miquel Fuster, Vicari d'Inca, localitat aleshores de la meua residència, i em va demanar si li podria escriure una himne pel Col·legi Pare Lluís Vives del qual n'era consiliari o professor de religió. Així ho vaig fer, li vaig fer arribar la partitura; Mn. Miquel va morir poc temps després i no he tornar saber res més de tal l'himne.

Marxa Nupcial. Inclosa dins una de les suites de danses de les quals en parlarem més endavant. Es tracta d'una composició escrita per a les noces d'un fillol meu, fill d'una de les meves germanes. La vaig estrenar personalment amb l'orgue de l'Església d'Alcúdia on es va casar.

Nada te turbe. Basat en la lletra de Santa Teresa "Nada te turbe, nada te espante, quien a Dios tiene nada le falta . . .". He musicat aquesta senzilla lletra i me n'han sortit quatre variacions. Obra actual, no està penjada a Youtube, però pens fer-ho prest.

No busquis luxe. Casualment vaig trobar aquesta lletra del geni del "cel·luloide" Clint Eastwood, amb un missatge mereixedor d'una música: "No busquis luxe en relloges, no busquis luxe en polseres, no ho busquis en las mansions, ni tampoc en els vaixells. Luxe són riure i amics, luxe és no estar malalt . . . ". He procurat que la música (a una sola veu) sia de la mateixa sobrietat.

Oda a Josep Ros. La mort d'aquest amic citat més amunt a l'any 2023, em va inspirar aquesta Oda per a piano, que consta de dos temes, un que sembla un lament per l'absència, i un altre més alegre perquè a ell li hagués agradat.

Perquè és Nadal. Apunts musicals d'una melodia creada pel Dominic Toni Miró Gallego, que dirigí l'Associació "Casal de la Pau", a la qual jo pertanyia, per al temps de Nadal, a la darrereria del anys 90. Posteriorment El Casal va derivar en una Botiga Solidaria dins el col·lectiu "S'Altra Senalla" i actualment han tancant. Toni actualment segueix com a missioner al Paraguai.

Preludis (10). En general aquests preludis consten de dos temes, un ràpid i un més lent o bé un moviment en to major i un l'altre en to menor. Són de fàcil execució: la

meva filla major, Pilar, amb estudis elementals, va enregistrar a Youtube el núm. 3, el 5e és un Arabesc, el 6e és una Fuga a l'estil barroc, el 7e és una Marxa Fúnebre, i és la música d'un dels poemes d'Antonio Machado, citat anteriorment. Els 2ⁿ, 8e i 10e són de l'estil impressionista de la música francesa, estil que sempre he admirat a través de les interpretacions a l'orgue del recordat organista de la Seu Mallorca Mn. Julià Samper. El 9e té el format d'un estudi per a piano.

Set temes dels anys 60. Eren els ritmes ballables en aquella època i en vaig fer aquesta recopilació com a versió instrumental d'algunes cançons que s'estrenaren al Seminari. Rock Lent és la cançó "Eres madre de mi Dios"; Fox-Trot és la cançó "Ver tu rostro gran Señor es mi ilusión o "Mi Ilusión"; Slow-Rock és la cançó "La Vida es bella y tu no lo sabes"; Tango és la cançó "La Tierra toda se goza y rie el inmenso mar o "Virgen Santa del Cielo". La resta són apunts que tenia d'aquella època als quals hi he posat forma i ritme.

Sis impressions per a piano. La meva inclinació cap a l'estil musical impressionista m'ha dut recentment a escriure una col·lecció de sis obretes d'aquest estil. La núm. 4 és una Barcarola i la núm 6 és el Tema Bressol I del disc "Tons Solidaris" citat anteriorment, cançó de Nadal estrenada al Concursos de Nadales de Porto Cristo i que vaig afegir aquí pel seu estil impressionista i per completar el nombre de sis.

Suite de Danses núm. 2. La segona suite de danses té el nombre 2 perquè la primera és la Suite de Danses per Orgue, que comentaré a continuació. El cha-cha-cha "Margarita" dedicat a la meva dona quan encara érem fadrins, està enregistrarat al disc de Los Cromáticos a l'any 1965 i en el qual a més hi figurava la Yenka "El Berebito", "Llum de Pau" de Parera-Fons i un "Quando". Tots ritmes de l'època. La "Marxa Nupcial" inclosa aquí com a dansa, és la mateixa citada abans, dedicada al meu fillol. La resta són obres de nova producció per a completar la Suite.

Suite de Danses per a Orgue. Primera Suite de Danses per Orgue enregistrada al disc "Orgue de Santanyí". La "Dansa Celta" és el nombre 4 de les "12 Piezas para Órgano o Armonium" citat abans amb el nom de "Asunto Celta". La "Dansa Bárbara" és la num. 7 de la mateixa col·lecció amb el nom de "Escisión". "La Dansa Romana" és la 5^a de la mateixa col·lecció amb el nom de "Ascesis Triunfal". La resta són de nova producció.

Suite Litúrgica. Conjunt de peces musicals per a les distintes parts de la missa catòlica. La major part procedeixen de les "12 Piezas para Órgano o Armonium" compostes al Seminari, entre el mes d'agost de 1961 i abril de 1962, dos mesos abans de sortir, acabat el tercer curs de Teologia. Per això les he volgut agrupar aquí dins les col·leccions de temàtica semblant. "Entrada" és la núm. 1 amb el nom de "Distracción"; "Pregària, la núm 2 amb el nom de "Paseo Cristiano"; "Himne" és la versió instrumental de "Virgen Asumpta", estrenat amb motiu de la Benedicció de la Capella del Seminari Nou, el dia 15 d'octubre de 1960 amb lletra de Domingo Mateu. Ara me n'adon que aquest Himne no figura entre les obres penjades a la web amb el tractament individual que es mereix. "L'Ofertori" és la núm. 8 de les obres de l'aplec anterior, però reeditada. La "Comunió" és una de les obres instrumentals de l'aplec de "Composiciones Religiosas", escrita al mes de juliol de 1958 i que fou estrenada el dia 22 d'abril de 2017 per l'organista Bàrbara Duran en un Concert celebrat amb motiu del 25e Aniversari de la Fundació Trobada, en-

titat creada per la nostra família per atendre persones en risc d'exclusió social. "Sortida (Toccatina)" és la 12^a de l'aplec de "12 Piezas para Órgano" amb el nom de "Tema para una tocata afrancesada", composta el dia 23 de setembre de 1961.

Suite Mallorquina. Col·lecció de sis peces per a piano sobre temes del folklore mallorquí. "Mallorquina" és la peça que figura al disc "Tons Solidaris", dedicada expressament a la meva dona. De la resta, el títol n'indica el tipus de dansa, però la música és original.

Temes Germans (Mallorca-Paraguai). L'amistat amb el dominic manacorí Toni Miró me dugué a visitar Paraguai per dues vegades, lloc on exerceix el seu ministeri sacerdotal. Allà vaig conèixer el folklore paraguaià i m'inspirà una modesta obra per a piano. Es tracta d'un tema original que es repeteix de tant en tant mentre es mesclen temes dels folklores mallorquí i paraguaià que es poden executar de forma contigua perquè tenen el mateix ritme (d'aquí el títol de la peça), i que, per moments, sembla un popurri. La darrera part de l'obra desenvolupa un parell de variacions del tema original de l'inici.

Vuit pensaments musicals per a piano. Tal volta sia l'obra més original i més madura, però -con diuen en castellà. "la cabra tira al monte" i l'estil dominant segueix essent l'impressionisme francès. Com a curiositat, el pensament núm. 3 és un moviment de rèplica continua entre la mà dreta i esquerra, el núm. 7 sembla un tema amb variacions, i el 8e, el que intèrpret amb més gust perquè és un vals ràpid però ballable.

La recensió ha de ser una anàlisi crítica de l'obra. En veritat he de dir que la música ha fet per a mi molt més que jo per ella. Ha estat una dedicació del temps residual de la meua vida bàsicament dedicada a la família, les empreses familiars, les professions d'assegurances i de l'advocacia. Sempre he dit que no he anat molt més enllà que un aficionat a la música, perquè, si bé tenc el títol professional del Conservatori, que actualment equival una llicenciatura, som un músic, no diré que frustrat i mediocre perquè són termes despectius, però sí que és veritat que la meua vocació musical no ha estat suficientment desenvolupada, i que la meua obra consta de temes senzills sense gran pretensió i que professionalment els falta el desenvolupament necessari. Faig aquesta crítica sincera perquè he dedicat més hores a escoltar música que a crear-la i executar-la, cosa que m'ha permès comparar, i sense falsa humilitat, he notat la diferència, però això no em priva d'acceptar el meu nivell, que no és ni molt baix ni molt alt. Però és el meu i l'estim.

José L. García Mallada

UNA ESTONA AMB LA MISSIONERA FRANCISCANA CATALINA VALLESPİR LLOMPART

El passat dia 11 de maig ens trobàrem a ca na Maria Vallespir al carrer Corona d'Inca, havíem convingut amb ella poder entrevistar la seva germana Catalina, missionera franciscana filla de la Misericòrdia, que viu a Trujillo (Perú) ja fa 45 anys. Es troba a Inca, com té per costum cada any, per a passar una mesada amb la seva germana Maria. La família és coneguda com “can Cortana”.

Jo no coneixia na Catalina, però havia sentit parlar d'ella. Les dues germanes ja m'esperaven i na Maria em va presentar la seva germana. Li vaig agrair la seva desinteressada disposició per parlar-nos d'aquests temps que ha viscut al Perú. Gràcies Catalina.

Fetes les presentacions, començam l'entrevista.

Catalina, com va néixer la teva vocació per entrar a la família franciscana?

Jo coneixia els franciscans, que aleshores vivien al convent de Sant Francesc d'Inca, concretament el Pare Miquel Colom i el Pare Jaume Puigserver. Puc dir que ells m'ajudaren a prendre aquesta decisió. Vaig entrar a la congregació l'any 1971. Vaig professar, l'any 1973, i l'any 1979 vaig fer els vots perpetus, la professió definitiva.

L'any 1981 me'n vaig anar al Perú, pensant anar-me'n i tornar, però em vaig entusiasmar. Estic allà, som una comunitat de tres germanes, una mallorquina i una peruana. La nostra vida allà és dedicar-nos a la catequesi d'una parròquia de Mansiche, Jesús Salvador. També tenim cura d'una escola als afores de Trujillo i ens dedicam un poquet a l'educació. Es tracta d'una escola concertada.

El que feim és atendre la gent amb menys recursos, i intentam que els infants més petits vagin a la catequesi que regulam a través de l'escola, perquè en definitiva parlar de Déu, és explicar l'Evangeli però també tenir la panxa plena, perquè si tenim gana o tenim incomoditats, és molt difícil escoltar un Déu que és Pare, un Déu que ens estima. És un poc això el que passa a la nostra vida, perquè Trujillo és una ciutat que està molt convulsada per moltes coses, però, com per tot, mostrar l'Evangeli en pau és un poc difícil aquí i allà, però així i tot és el que nosaltres intentam fer. Actualment, per la nostra edat, intentam conèixer un poc la gent, estar al seu costat i ajudar amb tot el que puguem, que és poc. De cada vegada, com a comunitat, anam essent menys i tenint menys forces.

Jo com a franciscana, he de seguir Sant Francesc i viure la pau, malgrat que a vegades les nostres postures i comportaments no siguin tan franciscans, però en el fons és el que volem.

Podries parlar-nos un poc de l'escola?

Com t'he dit, ens dedicam un poc a l'educació, però també ens preocupam pels problemes dels infants, que no tenen recursos i necessiten ajuda. L'escola està dedicada a un jove de Lloseta, Toni Real Vicenç, que va morir d'accident i els seus pares volgueren col·laborar ajudant a una

necessitat en el tercer món i ajudaren la nostra escola, a través de les monges de Lloseta. Els familiars d'aquest jove anaren a Trujillo i conegueren l'escola i encara avui hi mantenen ajuda i col·laboració.

Després de tants anys de viure per aquelles terres, com veus l'Església allà?

Jo crec que l'església allà ha fet un canvi molt gran. Quan hi vaig anar, l'any 1980, era una església que entusiasmava per la inclusió dels laics que participaven en tot. Les parròquies tenien els laics i els consideraven. Quan el capellà no hi podia ser, els laics feien les celebracions i la gent no s'estranyava si el prevere no hi era.

Les coses han canviat i ara tornam a una Església poc propera a la gent. Hi ha molts de sagraments, i això se suposa que deu haver de ser així.

Escola i entrega de diplomes

La gent és conscient del que són els sagraments i es preparen?

Els sagraments allà, normalment i en molts de llocs, es fan perquè són imposats. Si no ets batiat, no passa res, mentre no t'hagis de casar. Si t'has de casar per la església, necessites estar batiat. Però és una església, jo personalment diria que és un poc ja tradicional. Crec que és la mateixa que hi ha aquí. Avui els mitjans de comunicació fan que tot sigui més igual a diferents indrets, malgrat les distàncies i la vida de les persones.

Veus que hi hagi moviments que puguin fer canviar aquesta Església?

Hi ha moviments, però són molt tancats, no estan oberts a tothom. Amb alguns exemples es pot veure. Hi ha un grup, que es diu de "Joan XXIII", que és un grup de pregària i de retiro. Està molt bé però només hi poden participar els que són del propi grup. N'hi ha un altre que es diu les "Bodes de Canà", on també per participar-hi has de ser membre d'un matrimoni. Te'n podria dir més. Són tancats i no hi deixen participar si no són del grup.

Això em recorda que és igual que aquests grups que tenim per aquí?

No hi ha dubte que per aquí n'hi ha. Però, si m'ho permets t'ho diré amb les meves paraules: aquests grups són com a bolets a dins l'Església. És a dir, van a la comunitat, però han d'anar a combregar la parella. Me pareix que si un queda viudo ja no hi pot participar.

Jo conec aquests dos. El "Joan XXIII" i les "Bodes de Canà". Hi ha també la "Selecció de Maria", que encara existeix, són grups més petits.

Hi ha grups d'oració del Sagrat Cor. Això també després, depèn de les parròquies. Però les parròquies tenen grupets.

Trob que està molt bé la paraula com has definit aquests grups. Tampoc s'ajunten entre diferents parròquies?

Normalment no, a vegades fan trobades. Però cadascú té el seu grup i els seus moviments. La catequesi és una catequesi clàssica de primera comunió. Pels batejos no fan massa preparació i està tot molt clericalitzat, tot és clero.

Llavors, quan surts més als afores, quan surts al camp, te n'adones que allà hi ha una església, una capella, molt ben arreglada, però pot ser que estigui tancada.

Cada parròquia té un rector fix?

A Trujillo, sí, les parròquies tenen rector. A més cada parròquia sol tenir diferents capelles, el rector ha d'anar a dir missa, és clar, depèn de les capelles que té que hi pugui anar.

Quants d'habitants hi ha normalment a una parròquia?

Allà on nosaltres tenim l'escola em sembla que són 140.000 habitants. Per una parròquia, i dues o tres altres capelles, capellà només un. Si cerques percentatges a una església que hi caben 500 persones i la veus plena, allà hi va més gent jove, et dic la veritat. Et sembla una cosa molt grossa, però si treus un percentatge, supòs que et sortirà el percentatge que hi ha aquí que va a missa.

Els joves hi van, a missa?

Sí, els joves van a missa. També hem de dir que a la nostra parròquia hi ha un 30% o més que són joves d'entre 20 i 25 anys, la nostra comunitat és molt jove.

Amb això hi ha influència del col·legi, per exemple.

Entre nosaltres el nostre col·legi no té influència. Venen a la parròquia i allà els informen de la catequesi i si hi volen anar, hi van. Nosaltres tenim molta de gent de fora. Quan tu els demanes quina religió tenen, et demanen i això què és? Hi ha gent que no sap ni si és catòlica, ni apostòlica, ni adventista. Qualcú et dirà que és cristià i, si li demanes de quina religió, et dirà que no ho sap. On et reuneixes? diuen que en el local de l'església, però no et donen més explicacions. Qualcú et diu que és de la religió catòlica. Allà hi ha molts de grups que no són catòlics. El catolicisme va baixant, perquè les altres esglésies reben la gent, demanen per tu, resen per tu. I els que hi van se senten molt més acollits.

Catalina amb la directora del col·legi

Ara, per exemple, amb aquesta quantitat d'habitants que has dit, quantes esglésies hi pot haver com les que tu acabes de comentar?

Pot haver-hi una trentena de grups. Grups però que són d'esglésies diferents, que pertanyen a la seva seu, com és de suposar. La més grossa que jo conec és la del "Séptimo día", també en conec d'altres, com "El tiempo de Dios", "Testigos de Jehová", "Templo del Altísimo". Sí, hi ha moltes esglésies on la gent es reuneix.

Els catòlics som d'un altre estil, es reuneixen i van a missa. En aquesta zona on nosaltres estam, l'església és plena. També hi ha altres capelles i la gent també surt.

Aquesta joventut que dius, tant van a una part com a l'altra?

Normalment van a la catòlica. Però també n'hi ha que no i en passen. Vull dir que si després una altra els crida van a l'altra. I de fet, varem tenir un professor de religió al nostre col·legi que em deia: Jo la Setmana Santa els dic als alumnes, no importa a quina església aneu; el que sí que importa és que participeu. A l'escola tenim aquesta classe de gent. A la fitxa, quan fan la matrícula, quasi no se'ls demana quina religió tenen. Si ho demanam, contesten "esto qué es? Vas a la iglesia? No. De donde has venido?". Diuen el lloc de procedència i res més.

Jo que he estat al camp, entenc que al poble la gent té una referència en la festa del poble. Però quan vas a la ciutat, no té cap referència ni una. I és clar que es reuneixen després, per exemple, jo què sé, hi ha, per exemple, una colònia que ha vingut de Santiago de Chuco, un altre ciutat de Perú. Han fugit d'allà i fan una colònia, i aquí sí que celebren el sant. Però llavors ja se'n van. Quan venen a la ciutat no tenen referència ni res.

I tu, abans d'estar aquí on estàs, vares estar a altres zones?

Jo he estat abans a la serra. He estat 20 anys al camp, a 1.200 metres d'altura. Allà era complicat pels espais, i per anar d'una part a altres, però era menys complicat per estar amb la gent. La gent és més senzilla, té una altra manera de pensar, té una altra manera de creure. A mi és una de les coses que em va cridar l'atenció quan vaig arribar allà. Vàrem assistir a una de les classes de teologia religiosa. Un bisbe ens va dir que la fe de la gent de la serra és la suma del sol, de la muntanya i de la creu. Perquè, en el fons, ells segueixen vivint les seves vivències tradicionals. Li tenen culte a la terra, que és un poc el que el papa Francesc va voler fer i no el varen entendre. És clar, que aquella gent viu i sap que el primer que ha de fer és donar culte a la terra. De fet, ara, a totes les festes fan el culte a la terra. I, clar, això, quan arribes a la ciutat, tot es borra, és a dir, ho sents, però no tens com expressar-ho i llavors, t'acostes a una església, que a més et faci cas, que et cregui, no sé com dir-te.

Festa de l'arbre

Quin nom té on estaves tu, abans de dir-me això de la serra?

Jo vaig estar a Huamachuco, allà on hi ha els franciscans. Nosaltres vàrem anar al Perú a través dels franciscans. Ells segueixen estant a la serra, segueixen estant a Huamachuco, on hi ha també més capellans diocesans, allà fan molta de feina, però plena de dificultats.

Ens podries parlar un poc del tema polític, què ens dius?

El tema polític és un tema complicat. Nosaltres hem tingut eleccions ara fa poc temps, les primeres eleccions. No hi ha una representació de vots. El que ha tingut més vots ha estat el fujimorisme, que ha tingut un 17%. La filla de Fujimori. I ha guanyat un 12% que és un germà, o sigui, del mateix partit d'en Castillo, un partit d'esquerra, però molt desorganitzat, aparentment. L'elecció és un problema perquè no saps qui és millor. D'en Fujimori és evidentment que hi ha coses que són molt desagradables, però hi ha tot un sector de gent que el va veure com un alliberador.

Nosaltres ara estam amb aquesta. No se sap qui és qui ha guanyat. Ara hem de fer segones eleccions el 7 de juny, perquè el resultat no ha estat suficient.

Però, no hi ha tota una representació clara, per exemple, el fujimorisme té un 17% en el Senat que després de 20 anys, després del seu pare que el va abolir, ara en torna a posar al Senat, les dues càmeres. Ara és el que té més com ara, congressistes. No va arribar a tenir el 73% a les eleccions anteriors. Però així i tot governa, governen ells, però governen sense tenir majoria i el seu govern és com una dictadura, perquè ha de fer el que diu el Congrés, perquè ara segueix tenint una quantitat de Senadors i una quantitat de Diputats.

El sistema seria el mateix que el que tenim a Espanya, Congrés i Senat?

Ara sí, ara s'ha tornat. Fins ara han tingut 20 anys, de quan va fer el cop d'Estat Fujimori, va quedar només el Congrés. Ara fa 3 anys que varen fer un referèndum per si volien el Senat, el poble va dir que no, però el Congrés ha dit que sí i torna haver-hi Senat. No estan d'acord, però el cas és que volen anar al Senat els que han estat al Congrés. La situació no és bona perquè hi ha molta violència.

Col·labora l'Església Catòlica?

L'Església Catòlica ja ha dit que no té cap partit; ells no col·laboren. Supòs que com a equip, si els interessa, s'hi acosta, però si no, no. En els moments actuals, hi ha una situació de molta immigració veneçolana i colombiana, que propicia molta inseguretat.

Hi ha temor pensant amb el que ha passat entre els Estats Units i Veneçuela?

Sembla que no hi ha crisi amb això. Les crisis són perquè els peruans no poden viure a Estats Units i els treuen i els duen cap al Perú, els repatrien. Entre veneçolans ha vingut de tot. Segons diuen, han obert les presons i han vingut al Perú.

Però aquests que treuen dels Estats Units, els duen també?

N'hi ha que tornen, n'hi ha que els veus, però nosaltres això ho sabem per les notícies. Més allà no. El que sí que és cert és que al Perú no hi ha cap partit que no vulgui perseguir la inseguretat, però això ja ha passat de la mà. Hi ha, a nivell nacional, sis o set morts diaris per violència. No hi ha control de res. Ara l'han agafada a Lima i a Trujillo amb els busos de transport públic i amb aquests cotxes que fan més moviment sense ser legals i, si no paguen les quotes que els exigeixen les bandes de "maleantes", maten els xofers. Tot això dona malestar, perquè ara ja són moltes les bandes; abans eren més poques.

Té res a veure el que li va passar a Miquel Company quan estava a Perú?

Sí, allò va ser un atemptat. Un atemptat, però d'aquest tipus. Un atemptat terrorista. Suposadament, digué qualche cosa que no anava bé a un grup. I li varen dir mira, aquí som nosaltres. El van atemptar, el varen esperar, i quan l'anaven a rematar varen dir, no facem res, ja ha mort. En aquell moment hi havia el Sendero.

Alguna vegada has tengut ganes de tornar?

De moment encara no, perquè a jo em fa mal aquí i em fa mal allà.

Molt bona aquesta resposta. Actualment hi ha allà moltes franciscanes i franciscans?

Franciscanes de la nostra congregació, ja només som tres. Franciscans, de la TOR d'aquí n'hi ha encara bastants. En el Perú, a Huamachuco, hi ha hagut bastant de franciscans i jo he fet feina molt de temps amb ells. Abans hi va haver dos bisbes franciscans mallorquins. Ara el bisbe és també franciscà, però és de Mèxic. Nosaltres a Trujillo tenim un bisbe que és jesuïta.

Catalina amb una religiosa major

Què diries ara a la gent d'aquí que ja et coneixerà?

Que seguiu tan animats i sobretot que seguiu molt d'aprop l'ombra de l'Església, perquè si la volem arreglar ho hem de fer des de dins de la mateixa Església.

Moltes gràcies. Estic agraïda de conèixer-te i haver conegut a qualcú del grup vostre. Seguirem fent Església des d'allà on siguem.

Agreesc a na Catalina Vallespir les coses que ens ha contat i li desitjam un benestar per terres del Perú i concretament de Trujillo. Per allà també hi han passat molts de companys del nostre seminari. Sembla que actualment no hi ha cap missioner, sacerdot, de la diòcesi de Mallorca.

Jaume Gual Mora.

Contant coverbos des de Felanitx

“Xascarrillos” arreplegats d'en Bartomeu Rosselló

Anam més enllà del cent

101 *Arengades*

En temps de postguerra totes les persones s'aferraven a lo que podien per tal de sobreviure. Era el cas també de les persones xuetes que tenien una botiga de queviures. Aquí a la Vila a cada cap de cantó n'hi havia una. I així teníem un lloc on anar a comprar allò del més necessari i que no teníem a ca nostra. Però procuràvem esser autosuficients. Els botiguers, guiats per la seva intuïció i visió, a més de tenir cura del seu negoci a la Vila, armaven un carro i el carregaven del menjar que els pagesos no tenien per fora vila, com podien ser fideus, arròs, arengades, xocolata, etc. al mateix temps compraven a les possessions allò que podrien vendre a Felanitx: ous, pollastres, coloms, conills, etc. fent així un intercanvi que beneficiava a tots.

Dins la Vila, els botiguers se passejaven també a vendre pels carrers.

Madò Teresa Beneta, en tenia un, de carretet, que, estirat per una somera, passejava ses seves ganes de vendre. Aquest dia venia arengades. A quinze cèntims! Dues, vint-i-cinc cèntims. Passava per tots els carrers de la Vila cridant: Arengades a quinze cèntims, dues vint-i-cinc cèntims. Amb això, passant pes carrer d'es Juevert, li va sortir a camí es capellà Blai que li volia comprar tres arengades pels vint-i-cinc cèntims, un velló.

- Aaah no! Quinze cèntims cada una o, si en vol dues, vint-i-cinc.

- Vos, me'n podeu donar tres per un velló.

- He dit que no i és no. Sabeu que sou vos? Un pardal de capellà. Arri!!

102 *Ses bacines*

L'església sempre ha passat sa bacina i ha acceptat totes les donacions, per tal de sobreviure i per progressar. En temps meu, quan feia d'escolanet, els oficis dels diumenges eren llargs i eren una espècie de pontifical. Allò de Diaca, Subdiaca, Evangeli cantat, cor de nins baix la direcció de Miquel Perelló allà al cor de la parròquia...

Idò se passaven tres bacines. Dues, s'escolà major: Una en cada mà. Una que era sa de ses ànimes del Purgatori, amb una figureta enrevoltada de flamarades, per tal de conscienciar el personal que havien de contribuir per a què se diguessin moltes misses, en remissió de les ànimes que encara cremaven esperant una ajuda. L'altra bacina, sa de Sant Antoni, que fent sonar una campaneta sol·licitava una ajuda per tenir millor es bestiar. I és que tot el poble érem pagesos i venia bé estar ben vists per la santedat celestial.

I fins aquí les dues bacines que passejava en Biel.

Però després sortia es Regent, D. Gabriel, revestit de Rector, amb la seva. I quina de ses tres bacines recollia més pessetes? Idò no vos heu equivocat, era sa des Regent. Sense cap dubte.

103 *Ses ties monges*

Tots hem tengut alguna tia monja. A ca nostra també: dues. El meu pare me contava que tenia una parenta a Eivissa, que algunes vegades jo vaig arribar a veure per la Vila i ell havia visitat pel

seu convent, allà per l'illa germana, en el moment de fer es servici.

Una altra tia monja, que a aquesta sí que la vàrem veure tots els cosins alguna vegada més. Una cosina meva me contà un dia que, amb la seva mare, anaven al convent a fer-li visita. Eren temps de joventut i minifaldes i la cosina anava vestida d'aquella suerte. Ja assegudes per fer sa visita setmanal ben complida, sa minifalda de sa cosina pujava per amunt. Sa tia monja no renyà mai a ningú però demanava un mocador per tapar els genolls de sa cosina...

104 Un vidre romput

Ha fet molt de vent. Per aquí també. Un dia que no teníem esment suficient, sa vidriera que separa es corredor de sa portassa, pegà tal portada que es vidre se trencà. No mos faltava res pus! Avisam es vidrier, ve a prendre mides i un dia diu: A tal hora, demà dematí passaré a posar-lo.

Jo me pensava que tot seria posar el vidre i santas pascuas. Però no. Que si frega d'aquí, que si hem de donar un poc de... total que poguérem empatar sa xerrada. Ell havia estat alumne del meu tio Macià allà a sant Alfons. Parlant de lo que passa pel món, comentàrem les coses que no acaben d'anar lo bé que toca. I contà:

Un dia entrà a sa classe el P. Superior amb un diari a la mà dient: D. Macià, que veu lo que diu en Franco? Idò que, en morir-se ell, tindrem una monarquia democràtica! Quin desastre!

D. Macià preguntà als alumnes si algú sabia què era una democràcia. Cap resposta per part de l'alumnat.

-Me direu que cap de voltros sap què és sa democràcia? Mem Bernat, tu que ets es més intel·ligent de sa classe. Què és sa democràcia?

-No ho sé gens.

- Que ets boig?! Què vol dir que no saps què és sa democràcia? Te fotré dues nesples i sabràs com va el mon. Boig! Més que boig!

Se gira a en Toni, es vidrier.

- Mem tu, Toni, digues-nos què és sa democràcia.

- Jo, D. Macià, jo som tan boig com en Bernat.

- Idò ara escoltau tots. Suposau que un barco ha de partir i tenim un capità per conduir-lo. Però tots es mariners volen dir-hi la seva i volen conduir-lo de sa seva manera. Després de moltes onsades aquell barco s'estrellarà per una tenassa. Per tant, què és, idò, sa democràcia? Un barco estrellat per damunt una tenassa.

105 Sa post en es forn

Temps enrere, sa gent, més creient que ara, anava a confessar-se. Hi havia confessions generals dels al·lots: creuada, acció catòlica o altres que feien coa per contar els seus experiments al capellà.

Drets just ran del confessionari estaven tots esperant torn per esser absolts.

En aquest cas feien coa al confessionari d'un capellà una mica sord. Els sords, com ja sabem tots, tenen dificultat i parlen una mica més fort. En una d'aquestes, els qui esperaven escoltaren les paraules del confés que deia: Bé. Si tu segueixes per aquest camí, li duràs a sa post en es forn...!

106 Minifalda

Una amiga nostra, molt bona nina, té molta amistat amb el clero, tan masculí com femení. A vegades ha tengut algun capellà per Cala d'Or a dinar o a sopar i mos ha convidat, per allò que en Tomeu el sabrà entretenir i parlarà amb ell, ja que és un poc d'es gremi.

Un vespre d'estiu, a un d'aquests sopars, acostats a sa taula, ja mos tens dialogant de com va tot i vet aquí que, contant anècdotes, diu:

- *Nuestro obispo nos dijo en cierta ocasión: Las homilías tienen que ser como las minifaldas: Cortas, muy ajustadas y que enseñen mucho.*

El Bisbe sabia com no havien d'avorrir els feligresos.

Crònica

DELS AMICS CANTAIRES I CAMINANTS

Una calitja fina, que s'alçava de les espurnes de l'aigua eixint impetuosa entre els còdols vius de la rosseguera sota les majestuoses alzines, amagava la silueta imperceptible de la somereta blanca i el carretet blanc. La senyora, asseguda al banquet,

es resguardava dels esquitxos amb l'ombrel·la estesa i, amb les regnes a la mà, assegurava que l'animalet no es mogués, una mica alterat pel renou de l'aigua que brollava, mentre un raig de sol matiner jugava amb l'aigua a pintar l'Arc de sant Martí. El pare Francesc havia botat del carro i, en silenci, contemplava el prodigi.

Quina meravella, senyora Pontons!

Tot un espectacle de la Creació, pare Francesc: alzines que miren el cel, aigua que brolla de la terra, sol i llum...aigua... aigua... són Ses Fonts Ufanes, i estam dins la possessió de Gabellí Petit. Explicava la senyora. I el pare Lleó, avui? Demanà.

Ha quedat a Roma, senyora. Creis-me que està molt preocupat amb aquestes guerres que destrossen la humanitat. Fa el que ha de fer: pregar a Déu Pare per uns i pels altres, plorar les mans tacades de sang germana... reclamar la pau. No sé quan tornarà a tressar món amb nosaltres. Li respongué el pare Francesc, i romangué quiet, consirós, contemplant com l'aigua llenegava corrent avall.

Sora acqua, la quale è molto utile et humile et pretiosa et casta! murmurà flui-xet, abstret en una pregària íntima.

La senyora el tregué del capficament: *Que no teniu noves dels Caminants? Caminen que no se cansen mai, aquests jovenets! Pujau. Anirem rere les seves passes.* El pare Francesc posà un peu damunt el pujador i allargà un braç a la barana del carretet. Feu força mentre la senyora l'estirava de l'altra mà, aconseguint pujar i asseure's descansant les mans al banquet.

Què llegiu, senyora? Sense adonar-se'n, una de les mans s'havia posat damunt uns llibres que viatjaven amb ells.

Són les "Pregàries d'ahir i d'avui. Una tria". Respongué la senyora. Les ha recollides en Domingo.

Domingo... Home pietós, benaurat Domingo! Digué el pare Francesc. Obrí les Pregàries i llegí Lloat siguis, Senyor meu ... I aquests? "El goig de creure" i... "El goig d'acollir Déu" ?

Domingo Mateu (ed.)

Pregàries d'ahir
i d'avui. Una tria

LEONARD MENTANER EDITOR

Són reflexions per a fer bon pa que ha pastat al llarg de la vida en Gabriel Amengual, un missatge de fe i d'esperança amarat de misericòrdia que ara transmet als qui el llegeixen, comentà la senyora.

Partim? Exclamà, mentre donava l'erri a la somereta iniciant un viatge pels camins que els Caminants han reprès els primers mesos de l'any per quiscvulla indret de la terra mallorquina. Els dos viatgers voltaren per les rodalies de Campanet; vorejaren el torrent de Sant Jordi, de Pollença, pel Camí de Lluc; feren una expedició a la Font de Mestre Pere, per Son Sardina; recorregueren un tros del camí que du el nom de la senyora Na Pontons i va fins a Sant Miquel de Campanet.

He sentit a dir que volen tornar a obrir Sant Miquel. Sabeu res? Demanà el pare Francesc.

Sí. Contestà la senyora: S'han recollit signatures per pressionar el Bisbat. La Cooperativa SI està ben disposada i s'ha ofert a tenir cura altra vegada d'aquell espai d'espiritual silenci, crear llocs de feina i ajudar els necessitats.

I... aquells antics seminaristes que encara canten, que hi donaren una mà? Interrompé el pare Francesc.

Li respongué la senyora: Després del concert, el mes de gener, a Binissalem a benefici de la cooperativa Allima Cacao del Perú, aquests mesos la Schola ha assajat preparant la cantada del dilluns de Pasqua amb la Coral Sant Miquel de Campanet, per celebrar el Pancaritat amb els campaneters i moure altra vegada l'activitat en aquell espai entranyable. L'esglesieta s'estremí, quan les veus ressonaren dintre seu a l'hora foscant en què una llum d'horabaixa acarona tendrament les làpides del cementeri petitó. Les mans venerables de n'Arnau a l'orgue acompanyaven les veus que espargien dins la nit sons i melodies. Veniu i escoltau com ompliren de bona música la contrada. El pare Francesc escoltava amb els ulls clucs, tot delectant-se en les cançons que havien quedat gravades a l'alzinar i a les pedres velles per on corre el torrent de

Sant Miquel, mentre la somereta pasturava pel camp d'herba verda.

I de Sant Miquel de Campanet es traslladaren a Sant Marçal de Marratxí, continuà la senyora: Mirau els Caminants a la Fira del Fang, bellugant entre les paradetes d'olles i greixones, de ceràmica tradicional i de més nova. Anau amb ells al Museu del Fang i feis un siurell... que soni! Acompanyau-los per les murades d'Alcúdia i l'Albu-

fereta de Pollença; a Puigpunyent, pel Camí Vell d'Estellencs, resau a l'ermita de Sant Nofre; caminau amb ells per Maria de la Salut i asseieu-vos a dinar de fava pelada i bullit d'ossos, mentre fullejau Gallufes!, un llibre sobre les collidores d'oliva que ha escrit Francesc Vicens. Aturau-vos a Villafranca per a celebrar els vuitanta anys d'en Pep.

En Pep Portell, l'organista dels cantaires? Comentà el pare Francesc. I afegí: ad multos annos, Pep!

La somereta caminava i duia un pas alegre per camins i camps de poncelles que besllumaven primavera. Els nostres il·lustres viatgers s'adonaren com canviava l'aire camperol que fins aquell moment els envoltava. Un aire de muntanya els acarona el rostre.

On som, senyora?

Caminant per la Serra, pel camí de l'Escolta, respongué la senyora Pontons, una camada retallada de càrritx que puja a l'ombra d'alzines i oliveres. Mirau la mar immensa i plana en aquest dia de sol, mirau allà lluny la Foradada, i l'Estaca allà a baix. Els Caminants van fins a l'ermita.

L'ermita de...? Digué el pare Francesc.

De Valldemossa. Un lloc d'oració i silenci, allunyat del tragí, enmig del bosc guaitant la mar, en un paratge en què tot convida a resar i a contemplar. Comentava la senyora, mentre fermava la somereta a la soca d'una alzina. Els dos viatgers es feren endins i pogueren sentir la conversa de l'ermità Biel amb els Caminants i escoltar la Salve Regina que cantaren piadosament a la capelleta de l'ermita.

Caminen, dinen plegats, canten i xerren molt, plens de vida aquests vellets! S'expressà molt viva la senyora. Duen dues-centes caminades. I són solidaris. Mirau la camiseta que du un d'ells: Cure FoxG1. És com es diu una malaltia rara que pateix un netet del qui la vesteix. Comprant una camiseta, ajuden a la investigació de la malaltia i al tractament dels infants... Veniu, anirem ara fins a ca Madò Pilla. Caminau pel viarany, com per un camí d'àngels, que vos durà a les Ermites Velles. Estau com esglaiat! digué.

Sí, senyora, respongué el pare Francesc, per aquest bocinet de cel que s'ha posat damunt l'ermita de la Santíssima Trinitat i pels infants ferits de la malaltia que pregona la camiseta. Llavors, qui quedà esglaiada fou la senyora quan veié el pare Francesc posar-se dret damunt el carro, a punt de partir i beneir aquell recer de la Serra i els infants malalts in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti.

Un embat mariner els colpejà el rostre. La senyora es posà davant la boca el vel que duia al cap, lligat al coll. El Pare Francesc, una mica sorprès, s'exclamà:

I ara, on som?

Just acabam de passar el bosc de Bellver. Voltant la badia de Ciutat, som a S'Arenal de Llucmajor, pare, molt prop de la Porciúncula, digué ella, on hi tenen el Seminari els Franciscans. Els Amics decidiren celebrar-hi enguany la tretzena Diada.

És una celebració cultural in memoriam. En els diferents actes que es programen fan una pregària per a tots aquells amics traspassats. Els darrers noms de la llista són mossèn Josep Noguera Arrom i el costitxer, mossèn Rafel Horrach Llabrés. A la Diada hi estan convidats tots aquells que passaren pel Seminari de Mallorca, que encara en queden que viuen a la Terra.

Hi van només ells o també hi van les dones? preguntà el pare Francesc. També hi estan convidades, les dones, digué la senyora. Algunes esposes acompanyen llurs marits a aquestes diades. També hi acudeixen algunes vídues, com na Maria, vídua de Toni Salas, que dedica part del seu temps a ensenyar els nins a una escola de República Dominicana dita El Cortecito, i na Francisca, vídua de Joan Barceló que fou president dels Amics i ara viu a l'altra vida.

Quin dia serà l'esdeveniment, senyora Pontons?

El proper dissabte dia 30 de maig, pare Francesc. La Schola s'ha preparat per cantar a la celebració eucarística i fer un concert per als assistents. Volen retre un petit homenatge als compositors franciscans. Interpretaran peces del pare Martorell, el pare Batle, el pare Amorós i altres... un confit musical.

La senyora botà del carro i, agafant la somereta pel cabeçó, la menà per dins el bosc i allà es quedaren la senyora Pontons, el Pare Francesc, la somereta blanca i el carretet blanc, esperant el dia assenyalat dins la penombra del pinar.

pere j. amengual

Arreplegats del nostre entorn de febrer a maig de 2026

Selecció de notícies i comentaris del Diario de Mallorca DM, Última Hora UH, d'arabalears i d'algun altre mitjà d'informació

ESGLÉSIA MALLORQUINA

31 de gener. DM. Part Forana. Memoria històrica. *Esportes retira los honores al rector Mateu Tugores por ayudar al franquismo.* Informa Iñaki Moure.

24 – 31 de gener. setmanari arabalears. A primera plana. *Sobreviure als abusos. “Tres religiosos m’han violat durant 35 anys. Vull justícia.” A 55 anys i amb greus seqüeles físiques i psicològiques, Catalina denuncia els abusos de tres capellans...A l’interior, Crònica Societat: L’Església assegura que els tres sacerdots continuen apartats.* signa Marcos Torío.

5 de febrer. DM. Cultura y Sociedad. *La Seu presenta su programa de actividades para conmemorar el Any Gaudí.* Informa Gabi Rodas.

19 de febrer. DM. Okupación. *El Obispado pide el desahucio de una familia del restaurante Na Burguesa.* Jaume Bauzà / Mateu Ferrer

20 de febrer. DM. Okupación. *El Obispado ve compatible el desahucio de Na Burguesa con el discurso de Taltavull.* Jaume Bauzà / Andrés Martínez.
Part forana. *La orden de Sant Felip Neri expulsa al cura del oratorio de Porreres. Francesc Novella ha pedido incorporarse a la diócesis de Mallorca y el obispo Taltavull lo ha aceptado. En el municipio no ha sentado bien la decisión de cerrar la iglesia.* J.F. Mestre.

17 de març. DM. *Desalojo de la antigua cárcel. El Obispado ofrece a Cort alojamientos temporales.* Redacción.
Part forana. Iglesia. *Estudian un nuevo proyecto para reabrir el oratorio de Sant Miquel de Campanet.* R.P.F.

30 de març. *La Seu celebra el Domingo de Ramos y la bendición de las palmas. Taltavull se refiere a la guerra: “Como la de Jesús, cuántas cruces siguen levantadas”.* Miguel Vicens.

Part forana. *Última missa en el oratori de Porreres*. Informa Rosa Ferriol.
Sa Cabaneta recupera "El Davallament" tras más de dos décadas. Informa Miquel Bosch.

26 d'abril. DM. Part Forana. *Gabilondo pide que se reduzca el ruido de las campanas de Santa Ponça*. J.F. Mestre.

DM. Cultura y Sociedad. Matías Vallés escriu: *El mundo se rinde a los matemáticos. El Papa que ha humillado silogísticamente a Trump y el entrenador que ganó la Copa del Rey son titulados universitarios en números*.

1 de maig. DM. Part forana. Más de 1400 personas apoyan reabrir Sant Miquel de Campanet. R.P.F.

3 de maig. Full dominical. *Jornada Mallorca Missionera 2026. Enguany, la jornada té un significat especial amb motiu del 25è aniversari de la presència missionera a la parròquia de Rabirol (Burundi)... especial alegria amb la presència... del bisbe de Gitega, Mons. Bonaventure Nahimana, juntament amb el missioner mallorquí Mn. Jaume Obrador*.

PROTAGONISTES

7 de febrer. arabalears. ara diumenge. Antoni Janer Torrens treu a la palestra *Els Apòstols mallorquins de la Teologia de l'Alliberament. A partir de finals dels 60, un grup de missioners liderats pel felanitxer Bartomeu Bennàssar, tornà del Perú per ajudar els treballadors peninsulars explotats del "boom" turístic. Ho feren imbuïts per la nova filosofia cristiana propugnada pel teòleg de Lima Gustavo Gutiérrez*. Amb fotografies de Pere Fons, Jaume Santandreu, Cecili Buele i Bartomeu Bennàssar.

Cultura i oci. Francesc M. Rotger signa *Déu parla català? Fa 60 anys, l'Església de les Illes va viure una controversia sobre la "llengua vernacla" en què s'havia de fer la missa, d'acord amb les instruccions del Vaticà II*. A l'interior, *La batalla per la revista "Lluc"*. Hi ha fotos de Pere J. Llabrés, *destacat defensor del català a l'Església*, el bisbe Rafael Àlvarez Lara, Francesc de Borja Moll i el bisbe Jesús Enciso.

1 de març. DM. Guillem Porcel entrevista *Francesc Obrador, exsecretari de UGT en Balears*. *"La política no puede reducirse a debates identitarios, los problemas son la vivienda y los salarios"*.

4 de març. U.H. Click. *Els caminants conocen Mallorca los miércoles a través de largas caminatas. Todos son miembros de la Associació Cultural d'Amics del Seminari*.

14 de març. DM. A la darrera plana, Matías Vallés entrevista Cecili Buele. *"Què me pide Dios que haga? Creo firmemente y cada vez más, hablo con Él."*

14 de març. arabalears. ara diumenge. Reportatge d'Antoni Janer Torrens: *Les collidors d'oliva del Pla que foren estigmatitzades...*

5 d'abril. DM. Part forana. Obituari. Felip Munar i Munar escriu *Al meu amic Rafel Horrach*.

2 de maig. Arabalears. crònica Societat: *Cada arbre, una vida: el jardí on Siloé recorda els usuaris morts pel VIH. Des de la creació el 1994, l'associació ha atès 235 persones amb VIH en situació d'extrema vulnerabilitat*. Signa Jaume Cladera Mas.

17 de maig. DM. Mallorca. *Esment atendió a más de 2700 personas en 2025, un 78% de ellas con discapacidad*. EFE.

INTERNACIONAL

30 de març. DM. Internacional. *Israel prohíbe al patriarca latino de Jerusalén el acceso al Santo Sepulcro*. Irene Savio.

14 d'abril. DM. Internacional. Tensión global. *El Papa responde a las críticas de Trump: "No le tengo miedo". León XIV reivindica su "deber moral" de pronunciarse conrta la guerra tras el ataque del líder de EEUU que le acusó de "débil."* Irene Savio.

16 d'abril. DM. Internacional. *Choque diplomático. La guerra en Oriente Medio lleva a la fractura total entre León XIV y Trump. La retórica de "guerra santa" impulsada por los evangélicos... La pugna nunca había sido tan feroz y visible*. Irene Savio.

José Rico firma *Un siglo de (des) encuentros. Treinta y dos reuniones en 107 años entre papas y presidentes de Estados Unidos... La Casa Blanca solo ha acogido a dos inquilinos católicos...*

17 d'abril. DM. Internacional. Tensión global. *León XIV: "El mundo está siendo destruido por unos pocos tiranos". El Pontífice critica el gasto millonario en guerras frente a la falta de recursos en educación y sanidad*. Irene Savio.

19 d'abril. DM. Mallorca. *Conflicto en Oriente Medio. Taltavull apoya al Papa León XIV frente a las críticas de Trump*. E.P.

9 de maig. Arabalears. crònica Internacional. *Lleó XIV: un any de pontificat convertit en el malson del populisme. La defensa de la pau ha portat el Papa a enfrontar'se a Trump*. Signa Soraya Melguizo.

18 de maig. DM. Internacional. *Las ejecuciones por pena de muerte alcanzan su nivel más alto en 44 años*. Informa María Mondéjar.

19 de maig. DM. Cultura y Sociedad. *La historiadora Marta Pavón desvela los secretos de los archivos vaticanos. El tercer secreto de Fátima es uno de los tesoros de los archivos vaticanos*. Redacción.

ARTICLES D'OPINIÓ

14 de febrer. DM. Opinió. Article de Joan Riera a *Tempus est iocundum: Diàleg o foc? Mallorquins, jueus i cristians han protagonitzat episodis d'aïllament ètnic i altres en els quals la sang i el foc en foren tràgics protagonistes.*

18 de febrer. DM. Opinió. Sebastià Taltavull: *Avui, Dimecres de Cendra, comença la Quaresma 2026. Desarmem el llenguatge feridor i cultivem l'amabilitat.*

28 de febrer. arabalears. *I si tornam a obrir Sant Miquel de Campanet?*
Article de Pere Perelló.

2 de març. DM. Martí Àvila i Serra signa *Empatia tòxica. Els evangèlics estan propugnant un populisme reaccionari arreu del món i que no té res a veure amb la caritat pròpia del cristianisme.*

20 de març. DM. Opinió. Sebastià Taltavull Anglada signa a Tribuna *Carta als mercaders de la mort.*

13 d'abril. Opinió. *Setmana Santa, tradició i folklore.* Article que signa Martí Àvila i Serra.

14 d'abril. Opinió. Jorge Fauró escriu *Sarah Mullally, Arzopispa de Canterbury.*

18 d'abril. DM. Opinió. Matías Vallés: *La locura se vuelve en contra de Trump.*

Ana Bernal Treviño: *Trump, el nuevo Dios?... convertir una guerra política en una guerra santa, en una misión sagrada.*

16-22 de maig. Setmanari arabalears. sortida d'emergència. Sebastià Alzamora treu la ploma en defensa del santuari i *Els donats de Gràcia.*

LLIBRES

5 de febrer. DM. Bellver en Abril. Felip Munar i Munar comenta *Pere Fons una llegenda*, de Bartomeu Ramis Ensenyat. Ed. Documenta. *Una veu imprescindible. Hi trobam la veu de mossèn Pere Fons i també la de molts testimonis que l'han conegut.*

19 de març. DM. Bellver en abril. *De l'estigma a l'orgull: la història de les gallufes.* Bàrbara Suau Font comenta el llibre de Francesc Vicens Vidal *Gallufes!* El Gall Editor.

més llibres

Des de la Redacció feim saber als lectors que hem assistit a les presentacions d'aquests llibres publicats recentment per alguns coneguts i estimats de la casa:

Domingo Mateu Conti:

Pregàries d'ahir i d'avui. Una tria.

Lleonard Muntaner.

“Pregar és trobar un temps de silenci, de lloança, de gra-

titud, de contemplació de l'amor infinit de Déu Pare...” “...Així trobareu oracions que ens són familiars, inspirades seqüències, antífones selectes, càntics magistrals, honorables lloances, salms d'acció de gràcies, himnes festius per a les celebracions de l'any cristià, belles composicions i versions dels nostres millors músics i poetes...” (De la Presentació i contraportada, de Domingo Mateu).

Miquel Campaner Amengual:

730 x 10 Reflexions 2023-2024.

Serveis Gràfic Eugeni.

“D'ençà del 2020, en Miquel Campaner ofereix cada dia a un bon grapat de lectors

una dècima: deu versos heptasil·labs que obren la jornada amb pensament i paraula. Aquest llibre recull les gloses escrites entre el 2023 i el 2024, un conjunt que va més enllà d'un simple recull poètic: és un dietari en vers, un mirall del temps que vivim i, al mateix temps, una invitació constant a pensar, a valorar i a millorar”. (del Pròleg, de Francesc Perelló Felani).

Cecili Buele i Ramis:

Mestís. Memòria viva d'un negret mallorquí transhumant.

Col·lecció Marginalia. Bàsics Serveis Editorials s.l.

“Mon pare és negre, natural de Guinea Equatorial. Neix a l'illa de Bioko (en aquell temps anomenada Fernando Poo). És el primer negre africà que s'instal·la a Mallorca, l'any 1929. Compta amb 18 anys d'edat.

Ma mare és blanca. Neix a la vila mallorquina d'Ariany l'any 1914.”

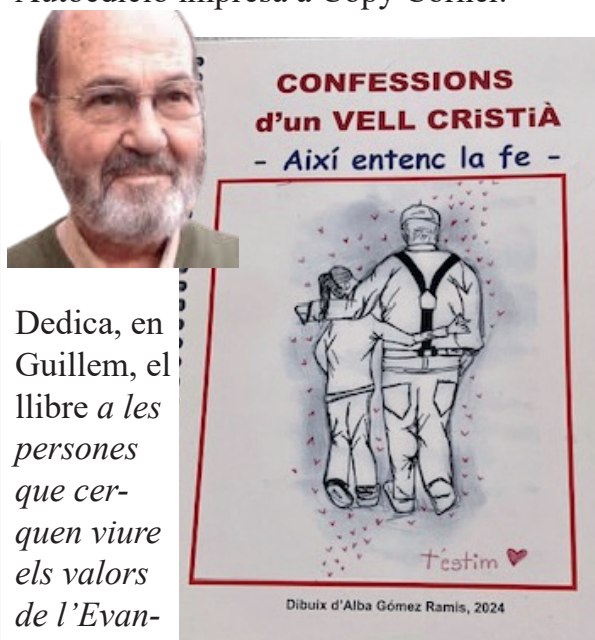
Horacio de Eguía col·loca als peus de la imatge de la Verge Assumpta, Senyora del Seminari... ” (Cecili Buele, a l’auto-pròleg).

I hem rebut de

Guillem Ramis i Moneny

Confessions d’un vell cristià. Així entenc la fe.

Autoedició impresa a Copy Corner.

Dedica, en Guillem, el llibre a les persones que cerquen viure els valors de l'Evangeli (p.2).

...aquest escrit crida a revisar i actualitzar la fe cristiana, cercant comprendre i viure els valors de l'Evangeli, sempre treballant junts per un Món de JUSTÍCIA, PAU I AMOR (p.4).

Des de la carena dels vuitanta vuit anys, Guillem Ramis i Moneny comparteix amb el lector amic la memòria de la seva vida des que arribà al planeta Terra a un poblet petit anomenat Es Pla de na Tesa, passà pel Seminari la Sapiència i va ser ordenat sacerdot. Conta com el contacte amb el món als primers anys de capellà li fa trebrucar els valors que li havien inculcat, iniciant un procés que l'acompanyarà sempre.

Se posa a fer feina, se casa amb na Catalina, forma una família i es fa mestre d'escola, professió que exerceix fins a la jubilació. Mai deixa d'estudiar i aprofundir engrescat en tot allò que mou i dona sentit a la seva existència. El títol del llibre és ben adient: En Guillem ens confessa la seva vida, amb sinceritat plena, penes i alegries, encerts i fallides. Ens transmet la preocupació íntima que sent per l'Església i el seu *aggiornamento* al món d'avui, especialment als joves. Al llarg de les pàgines de les *Confessions* vos semblarà que vos escriu com un testament a través de múltiples escrits, tots molt bons de llegir, sobre els diferents temes que l'han preocupat i ocupat, que no són pocs, i sobre les situacions per les quals ha hagut de lluitar. Trescareu l'Univers i estimareu la Terra i l'ésser humà que l'habita. Caminau per les pàgines de la Bíblia, de la qual n'és un fervent estudiós, especialment de l'Evangeli, del qual n'és seguidor entusiasta. Tocareu temes de llengua, d'identitat, de fe, de religió, problemes socials, de respecte per la Terra i la Natura. Veureu com Jesús de Natzaret és l'eix cabdal de la seva vida, i sentireu un pic i un altre les paraules que són la màxima de la seva existència: Justícia, Pau i Amor.

Pere J. Amengual Bestard

TROBADA DE CONDEIXEBLES

Portocristo, dia 18 de juny de 2026

El dia 18 de juny, com és costum ens reunírem els condeixebles a Portocristo per celebrar el 59è aniversari de la nostra ordenació sacerdotal. Sempre coneixem el nostre grup per un número de 24 companys, però no tots fórem ordenats aquest dia 18 de juny de 1967, degut a què 4 companys nostres foren ordenats a Comilles, abans de l'ordenació dels altres 20. En Pere Orpí, en Jaume Sancho, en Sebastià Salom i en Joan Darder, foren ordenats l'any 1966 o 1967, abans del mes de juny.

La trobada estava programada al restaurant can Toni, prop de les coves del Drach. Arribaren primer en Toni Perelló i en Joan Bauzá, poc temps després va arribar la cotxada de Jaume Sancho, Tomeu Català, Joan Sunyer i Jaume Gual, poc temps després arribaren en Pere Orpí, en Tomeu Fons i el xofer, Rafel Umbert. Mancaven en Miquel Amengual i en Miquel Bestard que es retardaren per no recordar l'hora donada de la trobada. Ja hi érem els 11 prevists. No hi assistiren en Biel Rosselló i en Joan Darder.

En Joan Sunyer que ha vingut de Cuba ens va parlar de la problemàtica que pateix el poble de Cuba en relació a la manca d'aliments. Ens mostrà un tros petitó de pa que pagant es pot adquirir per persona de la família. No tenen electricitat, amb molta freqüència. Tampoc hi ha medicaments, els metges recepten medicines que no se troben a les farmàcies. És alarmant com viu aquella gent.

En Miquel Amengual ens va parlar de la seva biografia que ha escrit amb l'ajuda de la seva filla i pensa en donar-nos un exemplar a cadascú.

Jo les vaig informar de què vaig assistir a la trobada que feren el dia anterior, dia 17, a Muro els companys del curs anterior al nostre, me demanaren ajuda per fer de taxista ja que tenien manca de xofers per fer el transport de les persones. Vaig anar a Palma a recollir en Domingo Mateu i en Jaume Oliver i els vaig dur a Muro. Allà vaig assistir a la missa que celebraren i vaig dinar amb ells. Parlàrem de coses d'antany en el Seminari i recordàrem tots la feta dels tords.

Sempre que ens trobam, tenim present a la nostra memòria els companys del nostre curs que ja ens han deixat. Miquel Nigorra, Pep Toni Fuster, Biel Rossinyol, Tomeu Tauler, Toni Mateu, Joan Pol, Sebastià Salom, Mateu Buades, Tomeu Moll, Joan Parets i Toni Bennàssar. Descansin en pau.

Entre tots ningú va pensar en fer una fotografia del grup, per això, he cregut convenient posar la foto que se'gueix.

Podeu veure el bisbe de Mallorca d'aleshores, Rafael Álvarez Lara, i els 20 companys que rebérem l'ordenació sacerdotal el dia 18 de juny de 1967.

Jaume Gual Mora

